

1847-es zsidó mesterségek, adatok

A Honi Izraeliták Között Magyar Nyelvet Terjesztő Pesti Egylet megrendelésére, a neves Landerer és Heckenast nyomdájában készült el az 1848-as szököévre a 266 lapos Első Magyar Zsidó Naptár és Évkönyv.

A nyomdába adott anyagot „1847-diki őszi (október) 20-án zárták le”. Tizennégy vármegye és tíz város 37.730 lélekszámú zsidóságának 1847-es foglalkozási statisztikai adatairól kaphatott képet az olvasó a 170 évvel ezelőtti évkönyvből.

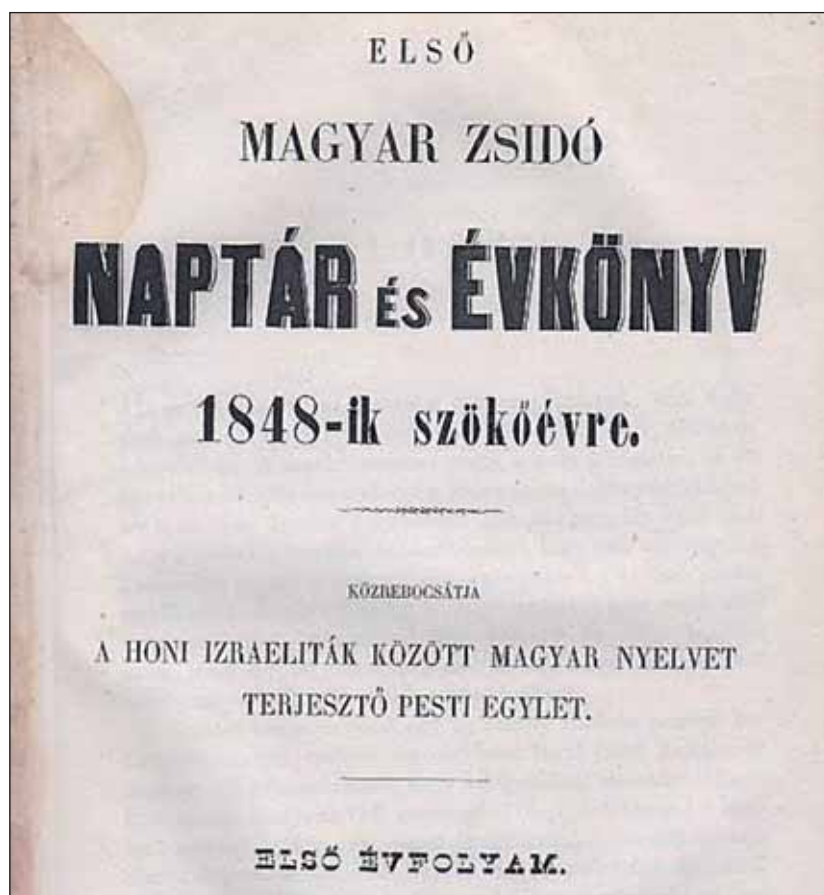
„1847-ig egyáltalán nem művelték a magyarországi zsidóság statisztikáját” – idézi egy 1943-as kiadvány (a Magyar Zsidók Könyve) az 1848-ra kiadott évkönyv egyik szerzőjének, dr. Pollák Henriknek az írásából.

Érdekes az az 1943-as megjegyzés is, miszerint 1847-ben „az intellektuális foglalkozások igen szerény mértékben vannak képviselve... a magyar zsidók túlnyomórészt kereskedelemmel és kézmesterséggel foglalkoztak... de... aránylag elég mezőgazda és földművelő is akadt köztük”.

Kereskedők mellett „[a] legnagyobb számmal a szabóság, vargaság, kelmfestőség, arany- és ezüstművészség, üvegség, mészárososság, szappanosság és bádogosság van képviselve...” Vajon mi oka lehetett, hogy a 14 megyében csak egyetlen zsidó cukrász volt 1847-ben...?

Az 1943-ban „kommentelő” megjegyzése szerint „elismerést érdemel azoknak a zsidóknak a buzgósága, akik nem házalásból, a zsidóvárosságban, vagy mint »hajhászok« iparkodtak megélni, hanem kézmesterséggel próbálták megkeresni mindennapi kenyerüket”. Az én kommentem csak annyit tartalmaz, hogy hmmm... Elárulom még, hogy Szegeden jegyezték „hajhászokként” az ügynököket...

A hagyományos „kézmesterségek” mellett sok olyan „iparúzó zsidó” mesterséget is találunk az egykori kötetben, amelyek elnevezése tekintetében némi kutakodás szükséges, vajon mit is jelent az, hogy: aranykötő, gubás, kordoványos, kupakoló, kővágó, kővéső, piparezelő, piperész, posztó-

nyíró, sipkás, taplókészítő, vata-készítő, packfongmívés, szépfestő.

A statisztika szerint „Pesten akkoriban 3274 (zsidó) család lakott 16.370 lélekkel”. Ezek között volt 121 nagykereskedő, 881 más kereskedő, 30 szivargyáros, 1 tollszárgyáros, 73 könyvelő, 321 házaló, 94 zsidóvárosi, 7 mázsaíró, 3 gyapjúnyíró, 3 fő- és segédtrábi, 1 hitszónok, 12 kántor, 7 bába, 3 tyúkszermelő, 4 táncmester, 11 szépfűró, költő 1, 4 hitközségi jegyző, 234 különféle szolga, 2 házmester, 10 hadastyán...

A budai zsidók esetében „a mesteremberek száma 66, valamivel felülmúlja a kereskedőket (55)..., sok a házaló (145)”.

„Ó-Buda mezővárosában” 332 mesterember, 170 kereskedő, 6 háztulajdonos, 4 sebész, 4 művész működött.

Külön zsidó céhet alapítottak a zsidó szabók, gombkötők és vargák.

Einhorn Ignác papjelölt, később Horn Ede néven kereskedelmi államtitkár, az évkönyvben megjelent tanulmányában örömdetesnek tartotta, hogy 1847-ben a zsidók, „mihelyt módjukban volt, seregestől adták magukat a kézművészségre... annak világos jelül, hogy a polgárosítás többé házában nem üres hang...” Elégedetten emlékezett Einhorn az olvasót, hogy számos helyen zsidó orvosokat választott több község, város helyhatósága. Vagy például az eperjesi kollégiumban a héber nyelv és irodalom rendes oktatója zsidó, és a Bihar megyei Darvason és Újpesten is zsidó bírót választottak, a pesti takarékpénztár 12 aligazgatója között pedig 4 zsidó is működött...

Nagyvárad városa mint adatszolgáltató valamilyen oknál fogva „a mesterek dolgában nem nyújt felvilágosítást” 1847-ben, jegyzi meg a szerkesztő. Információt adott viszont néhány javadalmazásról: „a hitközségi orvos 500 váltóforintot, a sebész szintén 500 váltóforintot, a bába 200 váltóforintot húz. A nagyváradai rabbinak, aki egyszersmind Bihar megyei pap, évenként 2000 váltóforintnyi jövedelme van. A hitközségi normáliskola, amelyet II. József császár idejében alapítottak, 300 pengő forintot fizetése tanítóval dolgozik.”

Végezetül azt is érdemes megismerni, hogy az 1847-es felméréssel a szerkesztők nem voltak túlzottan elégedettek, „noha bíztak abban, hogy »mainap hazánk legtöbb községei sokkal felvilágosultabbak, mintsem ideilen aggszokásból vagy gyermekek félelemből még titkolódzhatnak illy fontos közlendőkkel«, aránylag csak kevés válasz érkezett a buzdító fel-szólításokra...” Megörökítik, hogy kik fáradoztak a legtöbbet és a legnagyobb eredménnyel az adatgyűjtéssel, összeállításal: Bauer Márkfi Armin hitközségi jegyző (Balázs Béla író nagyapja), Friedmann Gyula, Hochmuth, dr. Kaczander, Pillitz, Wahrman Jehuda, Zipser főrabbi, Barnay Ignác pesti hitközségi főjegyző.

Én pedig köszönöm bizonyos Lector Judaeus (nyilvánvalóan álnévű) szerzőnek, hogy az 1943-as Magyar Zsidók Évkönyvében az 1847-es beszédes adatokról és még sok egyébről tudósított, s idézhettem tőle.

Csillag Ferenc
Mazsihisz
Oktatási Osztály vezetője

**ÖNÖK BÍZTAK BENNÜNK,
MI SEGÍTETTÜNK.
KÖSZÖNJÜK!**

Mazsihisz
a változó világra nyitott zsidóság

Kérjük támogassa
2018-ban is adója
egyházaknak felajánlható
1%-ával a Magyarországi
Zsidó Hitközségek
Szövetsége munkáját.

TECHNIKAI SZÁM:
0358

Mazsihisz: 1 százalék bizalom, 100 százalék hitelesség

Kedves Barátaink!

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) a legerősebb és legnagyobb hazai zsidó szervezet, amely tavaly több mint 50 millió forint támogatást kapott az adózók egyszázalékos felajánlásából. Ezt az óriási összeget arra költöttük, ami az egyik legértékesebb kincsünk évezredek óta: vagyis a közösségünk. Ebből a pénzből egyházi, kulturális és szociális programokat finanszíroztunk, gyermekeket, időseket és betegeket támogatunk, és erősítettük a hazai zsidó civil szervezeteket.

Most, hogy közeledik az idei adóbevallások időszaka, ne feledjék: az adójuk 1+1 százalékáról saját maguk rendelkeznek! Az egyéni vállalkozók 2018. február 27-ig, míg a magánszemélyek 2018. május 22-ig nyilatkozhatnak arról, hogy mely szervezeteket kívánják támogatni.

Idén ismét arra kérjük Önöket, hogy adójuk egyháznak felajánlható 1%-ával támogassák a Mazsihiszt, vagyis a legerősebb és legnagyobb hazai zsidó szervezetet tiszteljék meg bizalmukkal és adójuk egy százalékával!

Nekünk az Önök minden egyes felajánlása, minden felajánló kivételesen fontos, hiszen közösségünk támogatása nélkül, Önök nélkül nem volna értelme a létezésünknek. Köszönjük az irántunk megnyilvánuló szeretetet, amelynek évezredek zsidó hitünk és a tőlünk telhető legjobb szakmai tudásunk szertint igyekszünk megfelelni.

Fontos tudnivaló, hogy az 1+1%-os felajánlásról a bevallással együtt vagy akár attól elkülönítve is lehet rendelkezni. A lényeg, hogy ez legkésőbb május 22-ig megtörténjen. A határidő jogvesztő, vagyis ha valaki ezt követően rendelkezik, az érvénytelen, és igazolási kérelemmel sem menthető ki.

Amennyiben szeretné, az 1+1%-ról rendelkező nyilatkozaton jelezheti, hogy a NAV közölje a nevét és elérhetőségét a kedvezményezettrel. Az erről szóló nyilatkozat azonban nem feltétele az érvényes felajánlásnak.

TECHNIKAI SZÁMUNK: 0358

Évtizedek után újjáalakult a kőszegi hitközség

Néhány lelkes helybéli család úgy döntött, újra héber nyelvű imákkal szólítják a Világ Teremtőjét a nyugati, határszéli kisvárosból. Nemrég hivatalosan is megalakult az irányzatoktól, nagy szervezetektől egyelőre független Kőszegi Zsidó Hitközség, újjáalakultunk.

Az egykori zsinagóga

Fotó: István – Flickr.com

Különböző hátterű emberek találkoztak össze Kőszegen és kezdtek el pén-tek estként szombatfogadó istentiszteleteket tartani. A szertartásokat egy képzett zsidó ember, *Harrer Norbert* barátunk vezeti az elejétől fogva. A város közösségi-kulturális életébe gyorsan beépülő programjainkat – ünnepi rendezvényeink már az idei őszi ünnepektől a városi nyilvánosság bevonásával zajlanak – a kezdetek óta érdeklődés és szimpátia övezte, és a polgári év végére elkerülhetetlenül vált tevékenységünk szervezeti kereteinek megalakítása is.

A több tucat tagot számláló Kőszegi Zsidó Hitközséget ez év elején vették nyilvántartásba, elnöke *Mezei Péter* hittestvérünk lett. Szombati imakönyveinket a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségétől kaptuk, tóratekereset a távoli, de annál segítőkészebb szegedi kile adományoz várhatóan számunkra.

A közeljövőre vonatkozó legfontosabb célunk az, hogy megtaláljuk mind-azokat, akik csatlakoznának hozzánk Kőszegen és a környéken, megkeressük és visszahozzuk testvéreinket, megerősítsük közösségünket és megőrizzük, továbbadjuk az egykori kőszegi hitközség emlékét. Arról, hogy csatlakozunk-e valamelyik zsidó vallási szervezethez, irányzathoz, később, következő közgyűléseink egyikén hozunk majd döntést.

Mindenkit szeretettel várunk zsinagógai és kulturális programjainkon!

Tájékoztató a zsidó hitoktatásra történő beiratás rendjéről

(Levél az érintett családok részére)

Tisztelt Szülők!

Közeledik az iskolába lépés ideje, s ilyenkor már minden családban nagy izgalommal tervezik az első osztályt kezdő gyermekek sorsát. A beiratás várható időpontja **2018. április hónap harmadik vagy negyedik hetében lesz.** (A pontos időpont-ról minden óvoda megadja a tájékoztatót.)

Felhívjuk szíves figyelmüket arra, hogy a jelenleg érvényes köznevelési törvény lehetőséget ad arra, hogy a „Hit- és erkölcstan” tárgy oktatása keretében a gyermekek az iskolában **zsidó hitoktatásban** részesüljenek, amelyet a Mazsihisz Oktatási Osztálya szervez. Évek óta növekvő létszámban oktatjuk – az iskolák órarendjéhez igazodóan – az érdeklődő gyerekeket. Az órákat a zsidó hittudományban jártas, a hagyomány-rendszer pontosan ismerő, a hitoktatás módszereit kiválóan alkalmazó szakemberek tartják, akik diplomá-

jukat az ORZSE szervezésében szereztek meg. A foglalkozások az életkorhoz igazodnak.

Amennyiben szülőként első osztályos gyermekük részére a zsidó hitoktatást választják, akkor ezt kérjük, jelezzék az iskolai beiratkozás alkalmával a beírást végző pedagógusnak.

Figyelem!

A felsőbb osztályban tanuló diákoknak is lehetőségük van bekapcsolódni a zsidó hitoktatásba. Ebben az esetben a szülőknek az iskola igazgatójánál kell május hó folyamán ez irányú szándékukat bejelenteniük. Az iskolák a beiratkozottak névsorát összegyűjtve küldik meg osztályunkra. Így indulhat zökkenőmentesen a hitoktatás a 2018/19. tanévben.

Bővebb információért forduljanak hozzánk, levelüket az oktat@mazsihisz.hu címre juttassák el. Megtisztelő bizalmukat előre is köszönjük.

Körzeti kitekintő

Nagyfuvaros

Zájin ádíri halvacSORA

A hagyományoknak megfelelően kilétek, a Nagyfuvaros utcai körzet idén is tartott Mózes halálának és születésének emlékére halvacSORát. *Streit Sándor* elnök köszöntőjét követően *Smuel Glitzenstein* rabbi adott az alkalomhoz illő tanítást.

Púrими és születésnap i ünnePSég

Púrímkor előírás felolvasni a Megilát, azaz Eszter könyvét. Mindezt természetesen templomunkban is megtörtént. Az első olvasásra szerda este, a mincha-máárv imádkozások után került sor, nagyszámú jelenlévő hittestvérünk előtt. Másodszor csütörtök reggel hallgatta végig közösségünk számos tagja, igen nagy hangzavarral Hámán nevének elhangzásakor.

Szerda este a díszteremben szépen és bőségesen terített asztalok várták az érkezőket. Örömeinkre sok gyermeket is elhoztak szüleik, nagyszüleik, s szinte mindegyik jelmezben jött, a púrими hagyományoknak megfelelően. *Streit Sándor* elnök közösségünk nevében üdvözölte a jelenlévőket, valamint a születésnapos rabbit.

Garai Róbert színművész verset és történeteket adott elő, majd az ünnepeket és Meni, a fia daloltak, táncoltak, sőt meg is énekeltek az erre igen fogékony közönséget. A púrими vigasság és a születésnap i ünneplés az esti órákban ért véget.

Innen is köszöntjük a rabbit, aki 37. évét töltötte be, jó egészséget és sok boldogságot kívánunk neki és családjának az emberi életkor legvégéig! Bis Hundert und zwanzig! Mázál tov!

Fuvarpress

Tessék szólni a követségen, ha szórakoznak a lengyel hazával!

Nehezen tűri a lengyel vezetés, hogy valaki kételkedik a lengyel történelem szűzi tisztaságában.

Stanislaw Karczewski, a lengyel szenátus marsallja, azaz elnöke arra biztatta honfitársait világszerte, hogy azonnal jelentsék, ha valahol náci kollaborációval vádolják meg a lengyel anyanemzetet – írja a BBC News. Mindez azután következett be, hogy a törvényhozás elfogadott egy sokat bírált jogszabályt, amely törvénytelennek minősíti a náci háborús bűnökben való lengyel részvétel felemlését.

Karczewski arra kér minden lengyel hazafit, hogy jelentse a lengyel követésegeknek, konzulátusoknak és tiszteletbeli konzuloknak, ha bármilyen rágalom, negatív vélemény elhangzik Lengyelországról. Azt is közölte levelében, hogy össze kell gyűjteni a világháborús kegyetlenkedések túlélőinek beszámolóit, mielőtt túl késő lesz és meghalnak.

A náci Németország megtámadta, aztán megszállta Lengyelországot 1939-ben, majd módszeres népirtásba kezdett: kivégezte a lengyel értelmiséget, mintegy 6 millió zsidó polgárt, valamint szovjet hadifoglyok százezreit. Sajnos ekkoriban előfordultak olyan pogromok is, amikben lengyel lakosok is részt vettek, ezek feltárását, az ezzel való szembenézést nehezíti majd meg az új törvény, amit az Egyesült Államok és Izrael is kritizált.

Molnár Zoltán/24.hu

LIPSCHITZ JUDIT

Legyen neki könnyű a föld – volt olvasható a legnagyobb közösségi oldalon halála napján. Súlyos betegsége idején két dolog hosszabbította meg életét, és talán enyhítette is szenvedését. Az egyik: az MTK. Nemcsak a meccseken, de szurkolótársai körében is elismerést váltott ki fantasztikus lelkesedése az egyesületért. A másik: a tenni akarás a közösségért. Chanukka alkalmából ünnepséget szervezett a Goldmark Teremben. Mindenkit felkért, akire a közönség kíváncsi lehetett. Kevesen mondtak nemet neki.

Drága Judit! Odaát, az ajlom hábóban, találd meg lelki nyugalmadat, és nyerd el jutalmadat a micvá sokaságáért, melyeket életedben megcselekedtél.

MAZSÖK-HÍREK

Százmillió forintot különít el a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány (Mazsök) a holokauszt-túlélők második generációja szociális és egészségügyi problémáinak megoldására – közölte a szervezet az MTI-vel.

Azt írták: a Mazsök kuratóriumának legutóbbi ülésén határozat született erről. Hozzá tették: a segítségnyújtás részleteinek kidolgozására szakértői csoportot hívnak össze a zsidó szociális és egészségügyi intézmények közreműködésével.

„Ez a döntés egyedülálló jelen pillanatban a világon, és remélhetőleg egy hosszú, évek óta tartó diskurzust fog lezárni” – olvasható a közleményben.

Szabó György, a Mazsök elnöke az MTI megkeresésére hangsúlyozta, hogy nem közvetlen pénzbeli juttatásról van szó, hanem gyógyellátásban, otthoni ápolásban, segítségnyújtásban részesülhetnek majd az arra rászorulóknak.

Elmondta: a programot kidolgozó szakértői munkába bevonják a zsidó szeretetszolgálatot, a zsidó egészségügyi intézményeket és a holokauszt-túlélőkkel foglalkozó legjelentősebb szervezeteket.

Hozzá tette: reményei szerint az év második felére elkészülő programot a Mazsök kuratóriuma jóváhagyja majd, és azután megkezdődhet a konkrét segítségnyújtás.

Szabó György kitért arra: világszerte komoly probléma, hogy a holokauszt-túlélők gyermekei sok esetben a túlélőknél súlyosabb egészségügyi, főként pszichés problémákkal küzdenek. Ezek a problémák elsősorban az 1945 és az 1960-as évek eleje között születettek suttját. Problémáik sok esetben megnéhezítették a munkahelyük megtalálását, illetve megtartását is, így a mára jobbára nyugdíjas korosztály számára ez komoly szociális problémává is vált.

A holokauszt utáni kárpótlások minden esetben csak a túlélőkre vonatkoznak, a másodgenerációra nem, ezért az ő nehézségeik kezelése világszerte foglalkoztatja a zsidó közösségeket. Magyarországon ezt a problémát oldhatja meg a Mazsök döntése – mondta *Szabó György*.

***

Négy százmillió forint értékű felhívást írt ki a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány (Mazsök) a magyarországi zsidó temetők rekonstrukciójára – tájékoztat az MTI.

A közlemény szerint a felhívást „az európai kulturális örökség részét képező, Magyarország területén található, illetve fellelhető, jelenleg gondozatlan, elenyészőben lévő zsidó sírkertek, sírhelyek rekonstrukciójára” írták ki.

Magyarországon mintegy 1550 zsidó temető található, ezek felújítására nyílt meg a támogatási lehetőség – írták.

Ahol korábban zsidó temető volt, de ennek már nem láthatók a nyomai, „az elhunytak emlékének megjelölésére és megőrzésére” nyílik lehetőség: kegyeleti park létrehozására, illetve emléktábla vagy épületen emléktábla elhelyezésére – olvasható a közleményben.

Hozzá tették: a temetők helyreállítása mellett „nagy hangsúlyt kap a zsidó kulturális örökség megismertetése” és a „minél szélesebb társadalmi részvétel a temetőrekonstrukcióban”.

Ezért előnyben részesül az a pályázó, aki „közfoglalkoztatottakat von be a támogatott tevékenységek megvalósításába”, valamint az a kérelmező, aki „vállalja, hogy fogadó szervezetként közreműködik iskolai közösségi szolgálat program kidolgozásában és megvalósításában”.

Szintén előnyben részesülnek azok a kérelmezők, akik védnökséget vállalnak vagy védnökséget szerveznek a felújítandó temető felett, illetve azok, akik a felhívás prioritáslistáján szereplő temetőt kívánják felújítani.

A halacha a marihuánáról

A marihuána használatával kapcsolatos legkorábbi feljegyzések az időszámítás előtti 3. évezredre tehetőek. A 19. század közepétől az 1940-es évek közepéig Amerikában és Európában is gyógyszerként és gyógy növényként tartották számon. Mivel a 20. század elején kezdődő és az 1970-es évekig tartó folyamat során a világ számos országában jogilag korlátozták a marihuána birtoklását, kikapcsolódási célú vagy orvosi kísérletek során történő használatát, a pszichoaktív kannabinoidokat tartalmazó készítmények a világ számos államában illegálissá váltak, majd (főként a 90-es évektől kezdődően) néhány országban a gyógyászati vagy kikapcsolódási célú alkalmazását újra engedélyezték, üldözésével felhagytak.

A marihuána használata a zsidóságban igen megosztó lehet. Nagyon érdekes kérdés, hogy a bölcs rabbi mit gondolnak és mit tanítanak a növény fogyasztásáról, ezért összegyűjtöttem pár érvet a halachából a marihuána mellett és ellen.

Az Igrót Mose magyarázata és indokai a marihuána fogyasztása ellen:

Kárt tesz a testben. Általában az emberek úgy vélik, hogy a fogyasztása nem tesz kárt a testünkben, de ennek ellenére értelmileg összezavar, ami sokkal rosszabb annál. Megakadályozza az embert a Tóra megértésében, az imádkozásban, a micvák pontos betartásában.

Sokkal addiktívabb, mint az étel és az ital. A Tórában tanulunk egy bűnről, a „lázdó fiú” esetéről, akit megbüntettek az étel iránti vágyai miatt, mivel azok túl erősek voltak. Ezt az esetet szemlélve, ha egy számunkra természetes dolog túlzásba vitele is tilos, akkor egy olyan vágy, amire a testünknek nincs szüksége, egyáltalán nem megengedett.

A drog fogyasztása megakadályozza az embert a szülei iránti tisztelet betartásában.

Ködösím tihju (Legyetek szentek) – ez egy pozitív parancsolat. Ramban szerint ez a parancsolat azt jelenti, hogy „Ne tagadd meg a Tóra szavát”.

Ezekből következően egyértelműen tilos a fogyasztása, legfőképp a jesivabóhereknek.

R' Adin Emen Jiszráél (Steinsaltz) közölte, amit a lubavicsi rebbétől hallott a drogokkal kapcsolatban:

A Tóra lényege az, hogy aki tanulja, maximálisan ura legyen saját magának, a drog pedig úrrá lesz az emberen. Ha valaki egyszer rászokik, majdnem lehetetlen szabadulni tőle.

Egy másik magyarázat szerint a marihuána nem számít drognak:

Először is, mi nem egy drogról vitatkozunk, hanem egy növényről, amelyet a ma élő emberek neveztek el így. Ez is egy növény, amelyet az Örökkévalótól kaptunk:

„Azután ezt mondta Isten: Növeszsen a föld növényeket: füveket, amelyek magvakat hoznak, és külön-

féle gyümölcsfákat, amelyek gyümölcsöt teremnek, és majd abban magvuk lesz a földön. És úgy történt.

Hajtott tehát a föld növényeket: különféle füveket, amelyek magvakat hoznak, és különféle gyümölcs-termő fákat, amelyeknek magvuk van. És látta Isten, hogy ez jó.”

Összegzésképpen, nagyon fontos átgondolni a határainkat, mielőtt döntést hozunk ebben a témában. Minden ember más, mindenki más-hogyan viseli a rajtunk kívüli álló dolgok befolyását. Van, aki könnyen csábításba esik, van, aki nem, van, aki könnyen mond nemet saját magának, és van, aki soha többé nem tudná feladni függőségeit.

Nagyon sok pro és kontra érvet hozhatunk fel a témában, de először fontos átgondolnunk, mi is a célunk vele. Vallásunk központi eleme a Tóra és annak tisztelete, amit nemcsak a zsinagógákban és az imáinkban kell figyelembe venni, hanem életünk minden egyes tetteiben és cselekedeteiben.

D. Péter rabbi, Bethlen tér

Moszkvában elutasították a Wallenberg-hozzátartozók fellebbezését is

Elutasította a moszkvai fellebbviteli bíróság a Raoul Wallenberg hozzátartozói által az orosz Szövetségi Biztonsági Szolgálat (FSZB) ellen benyújtott adatszolgáltatási keresetet.

A perrel a Wallenberg unokahúga, Marie Dupuy által képviselt felpereket azt kívánták elérni, hogy cenzúrázatlan formában férhessenek hozzá azokhoz a dokumentumokhoz, amelyekből kiderülhetne, hol és mikor halt meg a Szovjetunióban a svéd diplomata, aki a holokauszt idején zsidók tízezreinek életét mentette meg Budapesten.

Az FSZB jogásza a szeptemberi elsőfokú tárgyaláson elmondta, hogy az iratok titkosságát várhatóan 2020 és 2022 között oldják majd fel.

Wallenberg a szovjet titkosszolgálatok 1945-ben a magyar fővárosban tartóztatták le. További sorsát azóta is homály fedi; a legelterjedtebb, egy 1957-ben közzétett hivatalos jelentésen alapuló verzió szerint 1947-ban a lubjankai börtönben hunyt el szívroham következtében. Moszkva mindaddig tagadta Wallenberg elhurcolását.

Több, önmagát szemtanúnak valló személy ugyanakkor azt állította, hogy évekkal a halálozás hivatalos dátuma után találkozott Raoul Wallenberggel.

Az FSZB jogi képviselője a bíróságon arra hivatkozott, hogy az igényelt dokumentumokban mások személyi adatai is szerepelnek, ezek pedig a törvény értelmében nem oszthatók meg a Wallenberg-hozzátartozókkal. Ezt az érvelést most a fellebbviteli bíróság is megalapozottnak találta.

Ivan Pavlov, Dupuy ügyvédje a szeptemberi tárgyaláson „cinikusnak” nevezte az FSZB aggodalmát „az elődei általi” üldöztetések áldozatainak magánéletét illetően. „Az FSZB-nek semmi köze az 1945-ös eseményekhez. Mi csak őrizzük ezeket a dokumentumokat” – mondta a peren a szolgálat ügyvédje, hozzáfűzve, hogy az FSZB nem utószervezete a KGB-nek (szovjet Állambiztonsági Bizottságnak), hanem a Kémelhárítási Szolgálatból hozták létre.

„Wallenberg (Joachim von) Ribbentrop (német külügyminiszter) felderítői rezidentúrájának vezetője volt Magyarországon, és ennek a szolgálatnak a munkatársaként tartóztatták le. Sorsa úgy alakult, hogy természetes halállal halt meg, amikor a fogva tartási helyéről a krasznogorszki táborba szállították” – állította a szolgálat ügyvédje.

„Ő szakemberként volt érdekes (Moszkva számára). Biztos vagyok benne, hogy kollégáim nem voltak érdekeltek a halálában, ha információt kaphattak tőle” – mondta az FSZB képviselője.

A TASZSZ hírügynökségnek az ügy előtörténetéről készült összefoglalója szerint 1991 szeptemberében Oroszország Svédország rendelkezésére bocsátott őt, a KGB archívumában fellelt, Wallenbergre vonatkozó iratot. Ugyanakkor alakították meg a kétoldalú bizottságot is a diplomata sorsának kiderítésére.

Az akkor publikált adatokból az derült ki, hogy Wallenberget 1946. február 6-án hadifogolyi minőségben zárták a belbiztonsági minisztérium lubjankai belső börtönébe, ahol a börtönorvos jelentése szerint 1947. június 17-én halt meg, feltehetően szívizominfarktusból. Többen, köztük külföldiek, arról tanúsították, hogy a diplomatát „Németország javára elkövetett kémkedéssel gyanúsították”.

2000 decemberében az orosz főügyészség rehabilitálta Wallenberget és magyar gépkocsivezetőjét, Langfelder Vilmost. 2012-ben a svéd külügyminisztérium kérte Moszkvát,

hogy segítsen megtalálni a diplomata vonatkozó dokumentumokat. Orosz szakértők akkor azt mondták, hogy sem kihallgatási jegyzőkönyvek, sem más iratok nem maradtak fenn a levéltárban, és minden dokumentum, amelyet sikerült fellelni, hozzáférhető.

Az Interfax hírügynökség felidézte, hogy a Wallenberg család és a kutatókból álló Wallenberg Research Initiative (RWI-70) elnevezésű csoport 2016 októberében adott át egy hivatalos listát a még nyitott kérésekről az orosz hatóságoknak, ám azok „ismételten megtagadták” a hozzáférést a levéltárakhoz.

Tavaly márciusban a hozzátartozók három kérvényt intéztek az FSZB-hez, hogy tanulmányozhassák a lubjankai és a lefortovói börtön 1945 és 1947 közötti időszakra vonatkozó dokumentumainak eredeti példányait, de ezt is elutasították.

Dupuy ezután kezdeményezett pert annak érdekében, hogy az FSZB-t kötelezzék a hozzáférés biztosítására. Júliusi közleménye szerint az orosz levéltárakban több olyan, konkrétan a diplomata sorsával kapcsolatos iratot őriznek, amelyekhez eddig sem a család képviselőinek, sem független kutatóknak nem volt hozzáférése.

Wallenberg 1944 júliusától szolgált a budapesti svéd nagykövetség első titkáraként. Ebben a minőségében ezrelével bocsátott ki

életmentő menleveleket. A diplomata egyébként az amerikai Háborús Menekült Bizottságának (WRB) megbízásából lépett fel a magyarországi üldözöttek védelmében.

Az anyakönyvi adatokat nyilván tartó svéd adóhatóság csak 2016 októberében, vagyis 71 évvel eltűnése után minősítette halottnak Raoul Wallenberget.

Budapesti letartóztatásával kapcsolatban a TASZSZ korábban egyebek között emlékeztetett a Bengt Jangfeldt svéd történész által 2012-ben megjelentetett Wallenberg-életrajzra, amely szerint amikor a diplomatát őrizetbe vették, 15–20 kilogrammnyi aranyat, valamint jelentős mennyiségű készpénzt találtak gépkocsijának benzintartályában.

„Az oroszok minden bizonnyal abból indultak ki, hogy Wallenberg náci aranyat akart előlűk elrejtetni. A diplomata őrizetbe vételének magyarázata tehát rendkívül banális lehet” – idézte Jangfeldtet az orosz hírügynökség.

„Jangfeldt szavai szerint ezek a Wallenberg által segített zsidók értéktárgyai lehettek, amelyeket megőrzésre adtak át. Mindemellett Jangfeldt állítása szerint a svéd diplomáciai misszió kollégái nem bíztak meg teljesen Wallenbergben, azt feltételezve, hogy eltulajdoníthatott értékeket” – írta a TASZSZ.

Pogár Demeter/MTI

Chilul hásémet követ el az izraeli főrabbinátus?

A sármos kanadai miniszterelnök, Justin Trudeau közeli barátja, a világ legnagyobb ortodox közösségének vezetője, Adam Scheier rabbi istenkáromlónak tartja az izraeli főrabbinátus „feketelistáját”, amelyen Ivanka Trump rabbija is szerepel. Egy másik világhírű rabbi „szégyelli magát”, amiért nem került fel a feketelistára.

Ülésezett a napokban a Kneszet Diaszpóra Bizottsága, és sok tekintélyes külföldi rabbi is meghívták. A téma a betérők zsidó státuszának elfogadása volt, ugyanis nagyon sokan nem tudtak házasságot kötni Izraelben, mert nem fogadják el a betérésüket, azt, hogy valóban zsidók, és még ortodox rabbinak sem hisz olykor a főrabbinátus. Izraelben nincs polgári esküvő, ha a főrabbinátusnak nem jó valaki, nem házasodhat az országban.

A legeredményesebb ortodox vezető, Scheier rabbi, aki Leonard Cohen egykori zsinagógájában szolgál Kanadában, szintén a meghívottak között volt. Arról beszélt, mennyire ragaszkodik ő, híveivel együtt, az országhoz,

Scheier rabbi: Sajnálom, de az izraeli főrabbinátus istenkáromlást követ el. Fotó: Aviad Waizman

amelynek rabbinátusa nem fogadja el híveit zsidónak. „A hosszúnapot mindig a Hatikva (az izraeli himnusz) éneklésével zárjuk, és azt szoktam mondani a közösségem tagjainak, hogy nincs szebb hely, ahol megházasodhatnak, mint Izrael. Ugyanakkor hiába ajánlom, nem fogad el a főrabbinátus. Sajnálom, de az izraeli főrabbinátus istenkáromlást követ el.”

A bizottság előtt elhangzott információk szerint a 2016-os évben a kérelmezők negyedének nem fogadták el a zsidó státuszát.

Az Efrátban szolgálatot teljesítő, világhírű, az első izraeli női vallási vezetőt felavató ortodox rabbi, Slomó Riskin arra hívta fel a figyelmet, hogy még az Ivanka Trumpot betérítő, tekintélyes amerikai ortodox rabbinak, Haskel Looksteinnek is megkérdőjelezték a döntéseit. Azt is hozzátette még mindehhez, hogy szégyelli, hogy nem került fel a feketelistára, pedig szerinte a főrabbinátus kritériumainak ő sem tud megfelelni, igaz, ezek a kritériumok nem is ismertek.

A főrabbinátus képviselője szerint a feketelista nem létezik, mindez tévedés, és a kritériumokat, amelyek alapján elfogadják a rabbiakat partnernek világszerte, már elküldték a rabbiakat tömörítő testületnek, s a válaszukat fegyelmbe fogják venni, amikor véglegesítik az előírásokat.

mazsihisz.hu

Rainer Höb 12 évesen tudta meg, hogy nagyapja Auschwitz hírhedt náci parancsnoka volt

Rudolf Höb több mint egymillió ember, köztük 430 ezer magyar zsidó gyilkosa volt. Az unokáját kegyetlenül verte az apja, aki náci maradt. Megrázó szembenézés következik, milyen nagyapa-nagyanya bűneinek terhével élni.

Pár napja, véletlenül akadtam rá erre a dokumentumfilmre, ami „Nácik a családban” címmel fut a Youtube-on. Azóta sem hagy nyugodni, hihetetlen felkavaró és tanulságos ez a történet.

Az 50 perces felvételen Rudolf Franz Ferdinand Höbnek, az auschwitzi koncentrációs tábor parancsnokának unokája, Rainer néz szembe nagyapja (és nagyanyja) háborús bűneivel. Megrázó, ahogy elmeséli, min ment keresztül, amikor megtudta szörnyű örökségét. Kendőzetlenül mesél saját életéről, kegyetlenkedő apjáról, arról, hogy gyerekként miként büntette őt hónapokon át az iskolája kertésze. Akkor még nem sejtette, hogy a kertész holokausztütlélő volt, nagyapja auschwitzi villájában is dolgozott.

Rainer 1965 májusában, Stuttgartban született. 12 évesen tudta meg, hogy nagyapja az egyik rettegett náci tömeggyilkos, aki az auschwitzi koncentrációs tábor parancsnokaként több mint egymillió zsidót küldött a halálba. „Never forget”, vagyis sose felejtis – ez a tetoválás van a mellkasán, a felirat mellett egy Dávid-csillag látható, valamint három holokausztütlélő neve is olvasható. Rainer lassan 20 éve járja már Európát, diákoknak tart előadásokat a holokauszt borzalmairól.

A többit pedig mesélje el személyesen ő

Weber Kristóf zeneszerző saját művét ajánlotta fel a dokumentumfilmhez. Dr. Mohai Imre tolmácsolásában, a bmfilm11 közreműködésében ismerhetjük meg Rainer fájdalmát, családi drámáját:

https://youtu.be/Wwwsz_aVBY

Rudolf Franz Ferdinand Höb: A zsidókérdés „végleges megoldása” az összes európai zsidó teljes kiirtását jelentette

Rudolf Höb három és fél éven keresztül volt az auschwitzi koncentrációs tábor parancsnoka. Ez idő alatt jelentősen bővítette az eredeti létesítményt. 1941 őszén Höb személyesen irányította a Zyklon B-vel folytatott első kísérleti gázosításokat, majd Eichmann társaságában választotta ki azt a két lengyel parasztházat, amelyeket ideiglenes gázkamrává alakítottak át: „Bejártuk az egész térséget, hogy megfelelő helyet találjunk, ahol elkezdhettük az emberirtást” – emlékezett a krakkói börtönben írt memoárjában.

Több mint egymillió ember, köztük 430 ezer magyar zsidó gyilkosa volt. Höb felügyelte Joseph Mengele brutális emberkísérleteit. Dachauban született a negyedik, Auschwitzban pedig az ötödik gyermeke. Látszólag minta-

Rainer Höb, a koncentrációs tábor rettegett parancsnokának unokája

Fotó: bmfilm11

családapa volt, de 1943-ban viszonya volt egy női fogollyal, aki teherbe is esett tőle. Rudolf Höb családi villája közvetlenül a haláltábor mellett épült fel. Az emeleti ablakból rá lehetett látni a krematóriumra is. Gyerekeivel és feleségével mindvégig ott élt. Gyerekei bejártak a táborba, nyakukba azonban táblákat akasztottak, nehogy zsidóknak nézzék őket. A háború után Lang néven egy vidéki gazdaságban bujkált. 1946 márciusában egy feljelentés nyomán itt tartóztatták le a britek. Höböt ezután Nürnbergbe vitték, ahol a náci háborús főbűnösök perében a vádlókat és vádlottakat egyaránt sokkoló, részletes tanúvallomást tett auschwitzi működéséről. 1947 tavaszán az auschwitzi I. krematórium előtt akasztották fel. A nürnbergi perben tett írásbeli tanúvallomása itt olvasható:

http://www.bibl.u-szeged.hu/bibl/mil/w2/doks-i/hoess_v.html

Pais-H. Szilvia / Nyugat.hu

Napi 4 antiszemita bűncselekmény Németországban

Naponta átlagosan négy antiszemita indítatású bűncselekményt regisztráltak tavaly Németországban – jelentette a Der Tagesspiegel című berlini lap, kormányzati adatokra hivatkozva.

A kormányzó szociáldemokratáktól (SPD) balra álló Die Linke (Baloldal) egy szövetségi parlamenti (Bundestag-) képviselőjének írásbeli kérdésére megküldött kimutatás szerint 2017-ben 1453 antiszemita indítatású bűncselekményt jegyeztek fel, köztük 32 erőszakos bűncselekményt. Az esetek száma még emelkedhet, mert a tartományokból még csak az előzetes adatok érkeztek be.

Az esetek túlnyomó többségét, 1377 bűncselekményt, szélsőjobb oldali beállítottságú tettesek követték el.

A vallási motivációból – jellemzően a szélsőséges iszlámizmus valamely irányzatának hatására – elkövetett zsidóellenes bűncselekmények száma 25 volt.

A külföldi állampolgárok által elkövetett zsidóellenes bűncselekmények száma 33 volt 2017-ben a rendőrségi statisztika szerint.

Az esetek valamennyi típusát együtt véve, az antiszemita bűncselekmények száma nem változott jelentősen az utóbbi években. A kormányzati adatok alapján 2016-ban 1468 esetet regisztráltak, köztük 34 erőszakos bűncselekményt, 2015-ben pedig 1366 esetet, köztük 36 erőszakos bűncselekményt.

Az antiszemita bűncselekmények a politikai bűncselekmények kategóriájába tartoznak Németországban. Számuk alakulásáról tavasszal jelennek meg hivatalos adatok, a 2017-es bűnügyi statisztika részeként. A még készülő kimutatás vallási vonatkozású fejezetéből a napokban kiszivárgott, hogy a január-novemberi időszakban országsszerte 97 keresztényellenes bűncselekményt regisztráltak. A muzulmánellenes bűncselekményekkel kapcsolatban nem jutottak nyilvánosságra ilyen adatok.

atv.hu/MTI

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Izland

A brooklyni származású, 27 éves Avi Feldman, a szigetország első állandó rabbija a közelmúltban érkezett Reykjavíkba. Felesége, Musky rabbitsaládban született a svédországi Göteborgban.

A második világháború idején Izlandon mintegy 70.000 amerikai és brit katona állomásozott. Közöttük 2000 zsidó volt, akiket tábori rabbi is elkísért. A 350.000 lakosú országban jelenleg mintegy 200–250 hittestvérünk él.

Reykjavík az egyetlen európai főváros, ahol nincs zsinagóga. Feldman rabbi tervei szerint még az idén létrehozna egy közösségi házat, ami helyet biztosít a vallási életnek, valamint az oktatási és kulturális programoknak. Óvodát is akarnak nyitni az új épületben.

A kóser élelmiszereket kizárólag importból tudják biztosítani, de Izland gyorsan növekvő idegenforgalmi célpont, és közvetlen légi járat köti össze Izraellel is. Reykjavík a sarkkör alatt fekszik, ezért a szombat bejövetele 15.15 és 23.30 között változik.

Algéria

A Claims Conference és a német kormány közötti megállapodás alapján 3200 dolláros egyszeri kárpótlást kapnak azok a holokauszt túlélők, akik 1940 júliusa és 1942 november között a náccal együttműködő francia hatóságok által irányított észak-afrikai országban tartózkodtak. A megállapodás mintegy 25.000, többségében Franciaországban élő személyt érint.

A Vichyben székelő „kormány” diszkriminációs intézkedései közé tartozott többek között a francia állampolgárságtól történő megfosztás, a szabadságjogok korlátozása és az állami állásokból való elbocsátás. Több ezer zsidót sivatagi táborokba internáltak.

A francia összeomlás előtt, 1940-ben mintegy 120.000 hittestvérünk élt Algériában, ahol az asszimiláció erőteljesebb volt, mint a szomszédos országokban. A függetlenség kikiáltásakor, 1962-ben a legtöbb zsidó Franciaországba, néhány ezer személy Izraelbe távozott. A zsinagógákat mecsetekké alakították át. 1971-ben még ezer hittestvérünk élt az országban, mostanra azonban már csak néhány maradt.

Bolívia

A madridi El Pais napilap hosszabb írásban foglalkozott a német-zsidó származású Mauricio Hochschild bolíviai bányatulajdonosnak a náci Németországból való menekülést segítő akciójával. Hochschild jó kapcsolatban volt Germán Busch államfővel, akinél sikerült elérnie, hogy a hatóságok „mezőgazdasági munkavégzés” céljából vízumokat adjanak ki. Becslések szerint a Joint támogatásával mintegy 8000 zsidó érkezett 1938–1940 között az országba. Az állami bányavállalat, a Comibol archívuma számos dokumentumot őriz a „bolíviai Schindlernek” nevezett Hochschild tevékenységéről, amelyeket egy kiállításon La Pazban is be fognak mutatni.

A második világháború után a zsidók többsége elhagyta Bolíviát. Az országban jelenleg mintegy hétszáz hittestvérünk él, többségük a fővárosban. A közösség nagy része időskorú. A vallási életet Palti Somerstein rabbi irányítja. A hitközség fenntartásában alsó- és középfokú iskola is működik, de a tanulók között kevés a zsidó. La Pazban van a világ legmagasabban fekvő zsinagógája, ami közel négyezer méteren épült.

Bolíviában erősödik az antiszemitizmus és egyre több a zsidó intézmény elleni támadás. A kormány

Izland. Reykjavik látképe

Bolívia. Mauricio Hochschild, a zsidóműtő bányatulajdonos

Portugália. Natan Peres, az új lisszaboni rabbi Fotó: Monique Kooijmans

2009-ben megszakította a diplomáciai kapcsolatot Izraellel.

Portugália

Ana Mendes Godinho turisztikai államtitkár New Yorkban találkozott a város zsidó közösségének vezetőivel. A megbeszélésen részt vett Gabriel Steinhardt, a lisszaboni hitközség elnöke és Natan Peres, a portugál főváros főrabbija. Az államtitkár kijelentette, hogy fontosnak tartják a zsidó örökség megőrzését, és szeretnék, ha a közösség tovább erősödne. Hangsúlyozta, hogy a szefárd hagyományoknak kétezzer éves múltjuk van Portugáliában. Az államtitkár szerint az ország lakosságának húsz százaléka zsidó felmenőkkel rendelkezik.

Portugália a második világháború idején tranzitvázumok kiadásával több tízezer üldözöttnek segítette a menekülését. Egy 2013-ban elfogadott törvény lehetővé teszi a szefárd felmenőkkel rendelkezők számára a portugál állampolgárság megszerzését. Ana Mendes Godinho idézte Marcelo Rebelo de Sousa portugál államfőnek egy zsidó közösségben elmondott szavait: „Az Önök történelme a mi történelmünk is.”

Kovács

Csetepaté Izrael és Lengyelország között

A lengyel kormány szóvivője szerint kormányfőjük csak az igazságot mondta ki. Vajon tényleg ez fájt az izraeli politikusoknak és a Zsidó Világkongresszus vezetőjének?

A lengyel kormányfő, Mateusz Morawiecki a müncheni nemzetközi biztonságpolitikai konferencia során újságírói kérdésre válaszolt annak az új lengyel törvénynek a kapcsán, amely büntethetővé teszi, ha a lengyel nemzetet, illetve a lengyel államot a Harmadik Birodalom által elkövetett háborús bűntettekben való – intézményes szintű – bűnrészességgel vádolják – írja az MTI.

A kérdésfeltevő, a New York Times újságírója úgy értékelte, hogy a törvény alapján az is bíróság elé kerülhet, aki a bujdosó zsidókat a németeknek eláruló lengyelekről beszél. Az újságíró ennek kapcsán saját családjának háborús sorsát idézte fel. Morawiecki válaszában aláhúzta: a törvény alapján

semmiképp sem büntetik majd, „ha valaki kimondja, hogy akadtak lengyel elkövetők”. „Úgy, ahogy zsidó elkövetők, orosz elkövetők, illetve ukrán elkövetők is akadtak, nem csak a németek” – fűzte hozzá a lengyel kormányfő a sajtójelentések szerint.

Morawiecki az angolul elhangzott nyilatkozatban a perpetrators (elkövető, tettes) szót használta. Kijelentését úgy lehetett érteni, hogy szerinte a holokauszt elkövetői között zsidók is voltak.

A lengyel kormányfő szavait felháborítónak nevezte Benjámín Netanjahu izraeli kormányfő. „Problémát okoz a történelem meg nem értése, valamint a nemzeti tragédiánk iránti érzékenység hiánya” – fogalmazott Netanjahu, és kilátásba helyezte, hogy „hamarosan beszél Morawieckivel”.

Morawiecki szavait a varsói közlemény úgy értelmezi, mint „felhívást a zsidók ellen elkövetett bűntettekről való őszinte beszédre”. „Minden egyedi esetet külön kell értékelni, egyetlen egyedi rossztett miatt nem vádolhatók egész leigázott nemzetek” – áll a dokumentumban, amely felidéz: a zsidók ellen elkövetett népirtást megelőzően a Harmadik Birodalom megszállta Lengyelországot, ezért nem lehet azonos módon értékelni „a német elkövetők és az áldozatul esett nemzetek, különösen a zsidó, a roma és a lengyel nemzet” felelősségét.

A lengyel kormányzó párt, a Jog és Igazságosság szóvivője, Beata Mazurek a PAP hírügynökségnek elmondta: Morawiecki „az izraeli fél számára nehezen elfogadható igazságot mondta ki”. Előfordult, hogy különféle egyének együttműködtek a megszállóval, ezért nincs szükség bocsánatkérésre az „igazság kimondása miatt” – fűzte hozzá Mazurek.

Történelemhamisítással vádolta meg Morawieckit és bocsánatkérést követelt Ronald S. Lauder, a Zsidó Világkongresszus elnöke is, „paródiának” nevezve, hogy a zsidókat a holokauszt elkövetői között említik.

Arnold Schönberg-kiállítás nyílik a bécsi Zene Házában

Ingyenes kiállítással folytatódik a „Bécsi Modernizmus 2018” című jubileumi programsorozat a zenei irányzat képviselőinek tiszteletére. A Zene Házának „Bécsi modernizmus – Egy új zenei korszak” című kiállításán Arnold Schönberg és tanítványai munkásságával ismerkedhetnek meg a látogatók.

A bécsi modernizmus zenei irányzatának osztrák képviselője, Arnold Schönberg nagy ívű munkásságával a zenetörténet egyik legradikálisabb törését idézte elő. Az apai ágon zsidó-magyar gyökerekkel rendelkező komponista műveit a századforduló közönsége többnyire ellentmondásosnak érezte, előadásait kifütyülték, zenei tevékenységéért pedig csak utólag kapott nagyobb megbecsülést. Későbbi sikereihez különleges autodidakta tehetsége és szorgalma segítette hozzá, melyből számos világhírű zenemű született, mint például a Megdicsőült éj című vonószextett, vagy a zsidó gyökerekhez tudatosan visszanyúló vallásos zene, a Mózes és Áron című opera. A művészt a tizenkét hangú kompozíciós technika atyjaként – Schiele, Klimt és Wagner mellett –

a bécsi modernizmus úttörőjeként tartják számon a mai napig.

A „Bécsi Modernizmus 2018” jubileumi programsorozathoz a bécsi Zene Háza (Haus der Musik) egy időszaki kiállítással csatlakozik, melyet a fedett belső udvaron alakítottak ki. A tárlat a radikális zenei változásokat képviselő Arnold Schönberg és tanítványai, Anton Webern és Alban Berg korszakalko-

tó munkásságával ismerkedhetnek meg a látogatók. A „Bécsi modernizmus – Egy új zenei korszak” című kiállításon az érdeklődők mellett a századfordulós klasszikus zene fogalmának átértékelődését is végigkövethetik. A tárlat október 7-éig tart nyitva, és ingyenesen látogatható.

eurocommpr.hu

IZRAELI SZÍNES

Mégsem gyorsan Jeruzsálembe

Egy szakértői jelentés alaposan lehűti az országos lelkesedést, amelyet *Jiszráél Katz* közlekedésügyi miniszter okozott a bejelentéssel, miszerint a Tel-Avivot Jeruzsálemmel összekötő villamos gyorsvasút már március végén, peszách előestéjén az utazóközönség rendelkezésére áll.

A szakemberek által megfogalmazott jelentés kimondja: a megaprojekt sűrített határidőre történő átadása akár tömegszerencsétlenséget is okozhat.

A jelentés szerint a bejelentett átadás napja előtt öt héttel a pálya villamosítása még nem fejeződött be. A jelzőberendezések még nincsenek a helyükön, a biztonsági berendezésekről nem tudható teljes bizonyossággal, hogy mennyire lennének hatékonyak éles helyzetben.

Fotó: Debbie Hill/UPI

Ezen hiányosságok miatt a különböző rendszerek együttműködése sem tesztelhető.

A szakemberek szerint az igen nagy sebességű vasút átadásáig még sok próbát kell végrehajtani. Az ultramodern projekt olyan problémákat is felvet, amilyenekkel az Izraeli Vasutak vezetése és káderei eddig még soha nem kerültek szembe.

Végkövetkeztetés: az átadásra teljes felelősséggel legkorábban augusztusban kerülhet sor!

Halmos László

A világ zsidósága a számok tükrében

Az alábbiakban az izraeli Diaszpóra Minisztérium statisztikai adatai, közvélemény-kutatási, valamint egyéb vizsgálati eredményei alapján szeretnénk képet nyújtani a világ zsidóságáról és a diaszpóra kapcsolatáról Izraellel.

Ehhez első lépésben tudni kell, milyen létszámú a szétszórásban élő zsidó közösség. A statisztikai adatok azt mutatják, hogy *Oroszországban* 186 ezer, *Ukrajnában* 63 ezer, *Belo-russziában* 11 ezer, *Magyarországban* 47 ezer, *Törökországban* 17 ezer, *Svédországban* 15 ezer, *Franciaországban* 465 ezer, *Németországban* 100 ezer, *Hollandiában* 29.900, *Belgiumban* 30 ezer, *Nagy-Britanniában* 270 ezer, *Spanyolországban* 30 ezer, *Svájcban* 19 ezer, *Olaszországban* 28 ezer, *Ausztráliában* 112 ezer, *Dél-Afrikában* 70 ezer, *Kanadában* 385 ezer, az *USA-ban* 5,7 millió, *Mexikóban* 40 ezer, *Panamában* 10 ezer, *Brazíliában* 95 ezer, *Uruguayban* 17 ezer, *Argentínában* 181 ezer, *Chilében* 18 ezer zsidó él.

A közvélemény-kutatás során a Diaszpóra Minisztérium arra a kérdésre keresett választ, hogy az izraeli zsidók hogyan látják kapcsolatukat a diaszpórával. Az eredményt az alábbi kérdésekre adott válaszok százalékos arányban mutatják.

Izrael felelős-e a világ zsidóságának biztonságáért?

A megkérdezettek 79%-a **igennel** válaszolt.

Izraelnek be kell-e fektetnie az országot elhagyókkal való kapcsolattartásba?

A válasz 34%-ban **igen**.

Fontos-e a diaszpóra zsidóságának vendégül látása Izraelben?

A válaszadók 65%-a **igent** mondott.

Tekintetbe kell-e venni a világ zsidóságának véleményét az állam és a vallás kapcsolatának kérdésében?

A válasz 44%-ban **igen**.

Felelősséggel tartozik-e Izrael a szétszórásban élő zsidóság jövőjéért?

A megkérdezettek 80%-a **igennel** válaszolt.

Kell-e befektetéssel támogatni az izraeli kiküldöttek munkáját?

A válasz 70%-ban **igen**.

A diaszpóra zsidóságának valamilyen módon képviselőket kell-e kapnia a Kneszetben?

A válaszadók 51%-a szerint **igen**.

Kell-e anyagilag támogatnia Izraelnek a világ zsidóságát?

A kérdés 73%-ban **igen** szavazatot kapott.

Tekintetbe kell-e venni a diaszpóra érdekeit kül- és biztonságpolitikai kérdésekben?

A megkérdezettek 49%-a **igennel** válaszolt.

Ellenzik-e szavazati jog megadását a diaszpórában élőknek?

A válasz 70%-ban **igen**.

A Diaszpóra Minisztérium a 2014-ben elfogadott terv szerint sok tízmillió seklét kívánt áldozni a szétszórásban élő zsidósággal történő kapcsolattartásra.

A tervet ellenzők azon az állásponton voltak, hogy ezt az összeget inkább a periféria fejlesztésére kellene fordítani.

Ezért a minisztérium független szakértők bevonásával vizsgálatot kezdeményezett, melyben arra kívánt választ kapni, hogy a diaszpóra

zsidóságának befektetése milyen hatást gyakorol az izraeli gazdaságra.

A vizsgálat megállapította, hogy – óvatos becslés szerint – a világ zsidóságának gazdasági tevékenysége Izraelben 58 milliárd seklere tehető, ami a nemzeti össztermék 6,35%-a. Közlebről öt gazdasági területet vizsgáltak meg, úgymint: high-tech ipar, ingatlanbefektetés, adományok, turizmus és export.

Az üzleti tevékenység 63%-a a high-tech iparban történik. Második helyen a turizmus áll 16%-kal (kül- és belföldi turizmust is beleszámítva). Az adományozás a harmadik. Érdekes megjegyezni, hogy az adományok 50%-a oktatási és kutatási területekre fordítható. Az ingatlanbefektetés 4%-ot, az export pedig 1%-ot képvisel.

lehablog

A sábbát az sábbát!

Kedves ismerősöm hívta fel a figyelmemet az alábbi, eredetileg angol nyelvű Facebook-bejegyzésre, melynek szerzője Meir Ben-Hayoun, a Jerusalem 24 igazgatója és újságírója. A sztorit mi is érdemesnek tartjuk a megjelentetésre.

Néhány héttel ezelőtt történt egy pénteki napon, kevéssel a sábbát bejövele előtt, Ramat Hasharon óriási szupermarketjében, a Yohananolban. Az üzletet zsúfolásig megtöltötték az ünnepi élelmiszerekkel telepakolt kocsikat tologató vásárlók.

Aznap viharos idő volt, talán emiatt lett egy órával a zárás előtt hirtelen áramszünet. Mivel a pénztárgépek sem üzemeltek, lehetetlenné vált a fizetés is. A boltvezetőnek, Cvi

Ábrahámnak gyorsan ki kellett találnia valamit.

Végignézett a sábbátra készülődő vevőkön, majd hangosan a következőt mondta: „Menjetez haza, majd a jövő héten rendezitek a számlát.”

Több mint száz ember ment el anélkül, hogy fizetett volna.

Vasárnap hetven százalékuk, a következő napokban a többiek tértek vissza, hogy kifizessék, amit vásároltak. A boltvezető egy tévéinterjúban hihetetlennek nevezte, ami történt.

Közzétették az országból kitiltottak listáját

Az izraeli stratégiai ügyek minisztériuma közzétette azoknak az Izrael bojkottálását követelő szervezeteknek a listáját, melyeknek tagjait nem engedik be az ország területére – írja a helyi média nyomán az MTL.

Húsz olyan külföldi szervezet aktivistáit tiltották ki Izraelből, amelyek az Izrael-ellenes BDS (Boycott, Divestment and Sanctions, azaz bojkott, megfosztás és szankciók) mozgalmat szervezik, támogatják.

A listán európai, észak- és dél-amerikai egyesületek, valamint egy dél-afrikai és egy nemzetközi szervezet szerepel, s köztük van a baloldali Jewish Voice for Peace, vagyis Zsidó Hang a Békéért nevű csoport is.

„Védekezésből támadásba mentünk át” – jelentette ki *Gilád Erdán* belbiztonsági és stratégiai miniszter. „A bojkottpárti szervezeteknek tudniuk kell, hogy Izrael Állam ellenzi őket, és nem engedi meg, hogy belépjenek a területére, és kárt okozzanak állampolgárainak” – tette hozzá.

„Ezek az emberek arra igyekeznek kihasználni a törvényt és a vendégszeretetünket, hogy Izraellel szemben cselekedjenek, és rágalmozgassák az országot. Minden eszközzel küzdök ez ellen” – hangoztatta a feketelista gyakorlati végrehajtásáért felelős *Arije Deri* belügyminiszter.

A BDS támogatásáért korábban már többektől megtagadták a határon a belépést. *Isabel Phiri* Svájcban élő malawi állampolgárt, az Egyházak Világtanácsa vezető tisztségviselőjét 2016 decemberében felültették egy visszafelé tartó járatra, miután a Ben Gurion repülőtérre érkezett. A belügyminisztérium szerint ez volt az első eset, amikor az ország nyilvánvalóan megtagadta egy turistától a belépést Izrael-ellenes tevékenysége miatt.

A hatóságok hónapokig nem adták ki a feketelistát, noha a stratégiai ügyek minisztériuma és a belügyminisztérium meghatározta, hogy miféle szempontok alapján tiltják meg valakinek a belépését.

A listán szereplő szervezetek vezetői, valamint tisztséget nem viselő fontos aktivistái nem léphetnek be, ezenkívül olyan külföldi közszereplők, akik aktívan és folyamatosan propagálják az Izrael-ellenes bojkottot.

Szuperélelmiszer lehullott almából

A kereskedelemben nagy problémát jelent azoknak az almáknak az értékesítése, amelyek esztétikai okok miatt már nem felelnek meg a vásárlók igényeinek. Izraeli tudósok erre is találtak megoldást. Sérült vagy termékefelesleget jelentő almákat mentenek meg a hulladékba kerüléstől és hasznosítanak újra.

Manapság divatos az egészséges ételek egy részét „superfoodként” emlegetni. Ezek azok az élelmiszerek, amelyek sok egészséges tápanyagot tartalmaznak, tele vannak vitaminnal és ásványi anyaggal, valamint magas az antioxidáns-tartalmuk.

A Nocamels tudósítása szerint az észak-izraeli Galilea Kutató Intézet professzorai másod- és harmadosztályú almákból szuperélelmiszerként használható port készítettek a liofilizálásnak nevezett eljárással. Az almákat fa-

gyasztással szárítva víztelenítették, majd a kristályosodás elkerülése céljából tejpórt adagoltak hozzá. Az almás tejpórt tartósítószer- és színezőanyag-mentes lett, 100 grammként 600 milligramm C-vitamint tartalmaz, és kiemelkedően gazdag antioxidánsokban és rostokban. Az almapor kiválóan alkalmas arra, hogy élelmiszer-alapanyagként hozzáadják bizonyos termékekhez, amelyek aztán nemcsak almaízt kapnak, hanem szuperélelmiszerként is értékesíthetők lesznek.

Izraelben az almák 10 százaléka nem kerül sem fogyasztásra, sem pedig hasznosításra. Ez évente 25 millió sekl kiesést jelent a termelőknek. Az almapor erre a problémára is megoldást jelent.

Izraeli Nagykövetség

Interjú Borgula Andrással, a Gólem Színház vezetőjével

Borgula András az egyetlen hazai zsidó színházról, a Gólem Színházról, új bemutatókról, jövőbeni tervekről és a zsidó identitásról beszélünk.

Hogyan és miért hozta létre a Gólem Színházat?

Tulajdonképpen ez egy személyes döntés volt. Amikor 2003-ban visszaköltöztem Magyarországra Izraelből, elküldtem az összes budapesti színháznak az önéletrajzomat, mivel szerettem volna elhelyezkedni valamelyiknél, gyakorlatilag bármilyen munkakörben. A Tel-avivi Egyetemen végeztem, BA-m van színházrendezésből – bár sose vettem át a diplomámat, de a tanulmányaimat befejeztem.

Valamilyen oknál fogva senki sem mutatott tényleges érdeklődést az irányomban. Ugyan fölívott a Madách Színház akkor igazgatója, Kerényi Imre, hogy elmondja, nem igazán tud mihez kezdeni velem. Egyedül az IBS Színházra hívott be Vámos Miklós, de feladatot ő sem adott nekem.

Ekkor kezdtem el egy bútorzállító cégnél bútorokat pakolni, amit Amerikában is csinálnak oly sokan, de emiatt kellőképpen frusztrált voltam akkoriban, hiszen mindenképpen színházban szerettem volna elhelyezkedni. Rövid ideig kellekészként dolgoztam az azóta már megszűnt Bárka Színházban, miközben folyamatosan azon gondolkodtam, mit kellene csinálnom.

Arra emlékszem, hogy ültem a kádban, és egyszer csak kipattant a fejem: vajon miért nincs zsidó színház Magyarországon? Itt él Kelet-Európa legnagyobb és bizonyos szempontból legproblematisabb zsidó közössége, aminek önmagával is problémája van és a többségi társadalomnak is problémája van velük – leginkább a feldolgozatlan múlt miatt. Azt gondoltam, ez egy olyan ötlet, amit érdemes megvalósítani.

A Gólem Színházat úgy jegyeztem be, mint egy zsidó kultúrával, zsidó előadó-művészetekkel foglalkozó egyesületet, hiszen a kezdetektől fogva ez volt a célunk, ami semmit sem változott azóta.

Hány hasonló színház működik ma a világban?

Léteznek állami zsidó színházak. Ilyen például a Bukaresti Állami Zsidó Színház, ami egy több mint százéves intézmény. Jiddisül játszanak egy olyan közösségben, ahol sem ők, sem a közönségük nem beszél jiddisül, gyakorlatilag olyan, mint valamilyen élő múzeum. Egy csodálatos épületben működnek állami támogatásból, bár az, amit csinálnak, nem különösebben érdekes.

Vannak közösségi zsidó színházak, főként Amerikában. A közösségi zsidó színházak a saját közösségüknek tartanak előadásokat. Ezek lehetnek akár 200.000 fős zsidó közösségek is, hatalmas közösségi házzal, iskolával, óvodával és egy Műpárhoz hasonló színházteremmel. Az előadásaitak természetesen bárki megnézheti, ám ők kifejezetten a közösségüknek mutatnak be darabokat.

A kezdetektől tudtam, hogy nem akarok ilyen típusú színházat csinálni, nem akarom, hogy a közösség tehetőségesebb tagjai játszanak a közösség többi tagjának. Én művészsínházban gondolkodtam. Lengyelországban működik a magánkézben lévő Varsói Zsidó Színház, ami valójában se nem kortárs, se nem érdekes. Svédországban már megszűnt a Svéd Zsidó Színház, illetve Németországban voltak ilyen jellegű próbálkozások. Lehetséges azonban, hogy ezeknek nincs is olyan erősen létjogosultságuk, mint Magyarországon, pont a hazai zsidó közösség miatt, hiszen itt él ez a százezer ember, aki nem tud mit kezdeni magával, és sokszor a politika sem tud mihez kezdeni velük.

Azt gondolom, nincs semmiféle frusztráció a társadalomban a zsidók miatt. Persze vannak antiszemiták, mindig is voltak. Hol hangosabbak voltak, hol kevésbé, és talán most megint szabadabban beszélnek, de nem hiszem, hogy számszerűen többen lennének, mint korábban.

Fotó: Csanádi Márton / hvg.hu

A Gólem Színházzal vállaltuk, hogy kortárs művészsínházzá leszünk, és más művészsínházakhoz hasonlóan a mai magyar társadalom égető és izgalmas kérdéseivel foglalkozunk – zsidó szemszögből.

Nem tudok olyan színházról, mint a Gólem, ami egyrészt jó, másrészt jobb lenne, ha találhatnánk szövetségeseket, mert a magyar kulturális élet, a hazai színházi élet eléggé zárt rendszerű. Ha azt mondod, zsidó színház, rögtön hunyorogni kezdenek, és megkérdezik, miért kellett azt adatenni a nevetekbe, rendes színház nem is tudok csinálni? Nehéz elmagyarázni, hogy ez ugyanolyan „rendes” színház, mint bármelyik másik. Nem beszélve a közönségről, akiket nehezebbé hívni, ha ez egy nyíltan vállalt zsidó színház, mert azt gondolják, biztosan csak a zsidóknak szól, zsidók játszanak benne, zsidóul beszélnek, holott ebből a három állításból egyik sem igaz. Másrészt sokszor felteszik a kérdést: mi közük nekik ehhez? Pedig ahogy Székelyi József is mondta, nincs olyan, hogy zsidó színház. Jó színház van és rossz színház.

Egy történet, egy előadás ha jó, akkor az globális, és mindenkit megszólít, de közben lokális is, mert egy bizonyos szemszögből meséli el az adott történetet. Egy magyar író bizonyos magyar szemszögből látja a világot, ami szerintünk, akik itt élünk, nagyon speciális, de ugyanígy van ezzel egy lengyel vagy egy cseh is. Egymás mellé lehet tenni egy kortárs cseh vagy magyar drámát, értelmesen megmutatkozhatnak majd a különbségek. Hiszünk abban, hogy létezik úgynevezett zsidó látásmód, ami érdekes módon országokon ível át, de mégis egyfajta, és különbözik attól a látásmódtól, ami esetlegesen a többségi társadalmat jellemzi.

Hamarosan új bemutatóra készültek a Gólem Színházzal. Mit lehet tudni a darabról?

Tavasszal tartjuk majd a bemutatóját egy kétszereplős izraeli darabnak. Gryllus Dorkát szeretném megnyerni az egyik szerepre. Egy nagyon izgalmas ötleten alapszik Anat Gov Jaj, Is-tenem! című előadása, amiben egy autista fiát egyedül nevelő pszichológust látogat meg a Jóisten, mert úgy érzi, már nem szeretik őt a saját teremtményei, és a világnak így már semmi értelme. Nagyon várom, hogy belekezdjünk a próbafolyamatba.

Elképzelhető, hogy még ebben az évadban létrehozunk egy új gyerek-előadást a Szamárfül Projekttel közösen, az Edgár Keret által írt izraeli mese, a Kócos macskaember kőlyök alapján.

Ami egészen biztos, hogy 2018 őszén egy kabaré és görög dráma keverékét állítjuk színpadra. A darab azal indul, hogy egy nap arra ébrednek a föld lakói, hogy eltűntek a zsidók, és senki nem tudja, hová lettek, merre mentek, vagy esetleg valakik elvitték-e őket valahová.

Hogy érzitek magatokat a Jurányiban?

A Jurányi a legjobb dolog, ami történhetett velünk öt évvel ezelőtt. Egy olyan közegbe kerültünk, ahol jól és jól lehet alkotni, ahol rengeteg segítséget

kapunk ahhoz, hogy azt csinálhassuk, amire feltettük az életünket. Szerencsére ennek meg is látszik az eredménye. Mára már kinőttük a ház adta lehetőségeket, nagyobb teremben játszunk a darabjaink többségét, de azt tervezzük, egy-két évig még itt maradunk, és ha minden összejön, akkor egy saját színházba költözünk majd át innen.

Végeztül arról kérdeznék, hogyan derült ki számodra, hogy zsidó származású vagy?

Ezt a sztorit már sokszor elmeséltem, mert egy igazi, klasszikus kelet-európai történet. 1989 végén, hetekkel a vasfüggöny leomlása után a nagymamámál voltam egy hétvégén. Szinte mindig nála voltam, mivel anyukám dolgozott. Mamának volt vonalas telefonja, ami nagy dolognak számított akkoriban. Ha valakit el akartak érni a házból, mindig minket csörgettek meg, mi pedig rohantunk, és hívtuk a szomszédokat.

Ezen a hétvégén is ugyanez történt, egyszer csak megszólalt a telefon. Én vettem fel, és a legnagyobb meglepetésemre a vonal végén egy hang valami Háimot keresett. Közöltem vele, hogy itt nem lakik ilyen nevű ember. Megkérdezte tőlem, hány éves vagyok, és hol van a nagyapám. Mondtam, hogy 14 vagyok, és a nagyapám több mint tíz éve meghalt. Ez az! Ez jó! – mondta az idegen hang. Neked talán igen, de nekünk biztosan nem – gondoltam magamban.

Valamit mondhattam is neki, mert azt válaszolta, összesen két dolgot tudott a testvéréről, akit 1945-ben látott utoljára, hogy meghalt és hogy megváltoztatta a nevét.

Kérdezte tőlem, hogy Málká itt van-e, mire mondtam, hogy a nagy-szüleimet Henriknék és Erzsébetnek hívják, amin csak nevetett, majd közölte, hogy ezt ő jobban tudja.

A beszélgetés közben bejött a szobába a mamám is, aki suttogva kérdezte tőlem, ki keresi Málkát és Háimot. Egy örült – mondtam én –, aki azt állítja, valami rokonunk Izraelből. A mamám, miközben átvette tőlem a telefont, hitetlenkedve tette hozzá, hogy amikor legutoljára Málkát kereste valaki, akkor elvitték az egész családot.

Leforrázva álltam ott, miközben mama az idegennel beszélgetett, és próbáltam megtalálni az értelmét annak, amit mondott. Nagyjából negyvenöt perc után letette a kagylót, és azt mondta, ez az ember a nagyapám legfiatalabb öccse volt, aki negyvennégy év után először látogatott Magyarországra, és első dolga volt, hogy egy telefonkönyvből kikeresse és felhívja a Vas vezetéknevűeket. Mi voltunk a sorban a harmadikok.

Csodálkozva kérdeztem a mamámtól: hogy létezik az, hogy nekünk Izraelben rokonaink vannak? Amire azt válaszolta, azért, mert zsidók vagyunk. Ezután közölte, hogy kész a vacsora, menjünk enni, és kiviharzott a konyhába. Én pedig ott maradtam a kérdéseimmel: mi az, hogy zsidó? Azok meg kik? És mi a vacsora?

Aztán szép lassan minden kiderült. **Dorogman Hédi** (Forrás: akibic.hu)

Májusban költözés?

Az Egyesült Államok elnöke tavaly év végén jelentette be, hogy áthelyezi országa izraeli nagykövetségét Tel-Avivból Jeruzsálembe. Az izraeli médiában most megjelent értesülések szerint ez Izrael függetlenségének májusi évfordulójáig megtörténhet. Néhány órával később az amerikai külügyminisztérium hivatalosan is bejelentette, májusban költözik a nagykövetség.

Izrael 2018. május 14-én ünnepli függetlenségének hetvenedik évfordulóját. Az ünnep idén azonban nem csak a kerek szám miatt lehet különleges. A Times of Israel két helyi médiumra hivatkozva is azt írja, az amerikai elnök ezen a napon fogja áthelyezni országának képviselőjét Jeruzsálembe.

A decemberi bejelentés után a washingtoni vezetés azt mondta, a valós költözésig hosszú hónapok is eltelhetnek még. Az alelnök januári izraeli látogatása során arról beszélt, 2019 végéig is eltarthatnak az adminisztrációs feladatok.

Elhárultak a fennálló akadályok

Most azonban két amerikai diplomata is arról beszélt, hogy egy republikánus megadonor felajánlotta, fedezi az új követségi épület körüli költségeket, ez pedig meggyorsíthatja a költözést. A Trump-adminisztráció egyelőre azt vizsgálja, jogilag van-e akadály a magánadományok elfogadásának.

Ha ez tisztázódik, a pénz könnyen összegyűlhet az amerikai evangéliumi keresztény és zsidó közösségek hozzájárulásával. Eddig azonban nem volt példa arra, hogy privát forrásból fedezzenek egy amerikai kormányzati épületet.

A héten egy másik komoly akadály is elhárult az áthelyezés útjából. Rex Tillerson amerikai külügyminiszter hetek óta tartó egyeztetések után végül aláírta azt a dokumentumot, amely a költözést biztonsági szempontból is lehetővé teszi.

Hol lesz a követség?

Az amerikai vezetés állítólag azt fontolgatja, hogy első körben a jeruzsálemi Arnona negyedbe költöznék a nagykövetség, egy már működő konzulátusi épületbe. Így formálisan megnyílna az intézmény, a teljes stáb pedig ütemezve költözne át, ahogy kibővíti az épületet.

Az amerikai külügyminisztérium hivatalosan is bejelentette, hogy az új nagykövetség májusban költözik át, Izrael megalapításának 70. évfordulója alkalmából. A nagykövetség kezdetben az amerikai konzulátus épületében működik, de 2019 végéig teljesen új épületbe költözik. A State Department (külügyminisztérium) közlése szerint már keresik a végleges helyet.

Turai Barnabás/ATV

KÖNYVAJÁNLÓ

Májusi cserebogár

Lehet-e mindig a szeretet a válság a körülöttünk tomboló gyűlöletre?

A nyírbátori származású Baba Schwartz Májusi cserebogár című memoárja rendhagyó holokauszt-történet. A szerző az egyre szorongatóbb zsidótörvények idejéből a családi fészek melegére emlékszik leginkább, a világ megismerésének izgalma, a szülőváros otthonosságára. A normális életet leromboló háborúból emberi arcokat visz magával, a Nyírbátorból elhurcolt háromezres zsidó közösség sorsában a megőrzött humán pillanatait fedezi fel. A haláltáborok borzalma, a gázkamrába küldött apa elvesztését örökös béketűréssel és mindig megújuló reménnyel viseli. Édesanyjával és lánytestvéreivel túléltek Auschwitz poklát; a család megmaradt része Ausztráliában telepedett le és kezdett új életet.

Baba Schwartz angol nyelven írt, szívbe markoló emlékiratát a Melbourne-i Black Inc. 2016-ban adta közre. A Magyarországról elszármazott

Baba Schwartz 2017. június 9-én hunyt el. Ez a fotó a 88. születésnapján készült róla

zott szerző műve mostantól anyanyelvén is olvasható.

A Májusi cserebogár egy ultimate szeretetkönyv, amelynek cselekményéhez a világtörténelem legborzalmasabb évei adják a kulisszát.

„Egy szeretetben és boldogságban felnőtt ember nehezen érti meg, egyesek hogyan lehetnek érzéketlenek embertársaik szenvedésére. Ha megaláznak és semmibe vesznek, tudni akard a miertjét.

Bántam-e én így valakivel, mint ők velem? Bosszúszomjas voltam?

Nem, soha.

Mégis mindenki elfogadta, hogy ez történik velünk – anyám, a testvéreim, a barakk-beli nők száza. Olyan okok miatt, amelyeket soha egyetlen zsidó sem értett, lenéztek minket. Mi pedig elfogadtuk...”

(Baba Schwartz: Májusi cserebogár. Athenaeum, Budapest, 2018. 240 oldal, 3499 Ft.)

APRÓ- HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.dr.viragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Tóthné Hívös Katalin fogtechnikusmester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz hához megyünk. Hétfégi ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Önkéntes programunk változatlanul működik és folytatódik! Gyere velünk önkéntesnek Izraelbe! Csoport indul: április 22. – május 13. Bővebb információ és jelentkezés: Deutsch János, janos.deutsch76@freemail.hu, +36-20-233-8454, vagy az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede u. 1.) minden kedden, 16-17 óra között.

19-20. századi magyar és külföldi művészek festményeit keressük megvételre készpénzért gyűjtők, befektetők részére. Nemes Galéria, 1024 Bp., Szilágyi Erzsébet fasor 3. Tel.: +36-1-302-8696. Mobil: 06-30-949-2900. E-mail: nemes.gyula@nemesgaleria.hu

Festést, tapétázást, kőműves- és egyéb építőipari munkát vállalok. 06-70-216-0234.

Társasházkezelés! Szeretne egy jó közös képviselőt? Kérjen ajánlatot! Személyes bemutatkozás, ingyenes állapotfelmérés! Dr. Bíró Anna, 06-70-505-9394, 06-1-200-4972.

Takarítást vállalok hétfőig. 06-70-548-9278, hívható: 15 óra után.

Szédertál és -késlet, új, eladó. 06-20-436-8632.

Órajavítás, faliórák felújítása garanciával. Jung Péter, VII., Garay u. 45. 06-70-505-5620, www.jungoras.hu

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, képeslapokat. 06-20-522-5690, este 06-1-322-8439.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, névjegykészítés, diplomakötés, könyvnyomtatás a Mammut III. em. 312-es üzletben és a Balogvár u. 1. alatt. Mészinger Miklós, +36-20-934-9523, rcontact@t-online.hu

Auschwitz felszabadulásának évfordulóján

A Holokauszt Nemzetközi Emléknapja alkalmából Budapesten és vidéken is több helyszínen emlékeztek meg a vézskorszak ártatlan áldozatairól. Mindezek közül a legátfogóbb és legteljesebb talán az a kétnapos eseménysorozat volt, amelyet Kecskeméten tartottak, a Holokauszt Emléközpont, a Bács-Kiskun Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, a Mázsihisz Közép-magyarországi Területi Csoportja, a Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár és Kecskemét Megyei Jogú Város szervezésében.

A nyitórendezvénynek a TIT székháza nyújtott otthont, ahol a résztvevőket *prof. dr. Szécsi Gábor*, a Bács-Kiskun Megyei TIT társelnöke köszöntötte. Rámutatott arra, hogy minden gyűlölködés, türelmetlenség háttérben ott a tudatlanság, amely ikerestvéreivel, a megalkuvással, közönnyel, elutasítással béklyóban tartották annak idején is egy bűnös kor emberét. Mint hangsúlyozta, azért van szükség ilyen megemlékezésekre, mert igazán csak az egyéni sorsok tükrében lehet megérteni a tragédia okait és felfogni következményeit, felmérni az egyes ember és a társadalom felelősségét abban, hogy hasonló tragédia soha többé ne történhessen meg.

Ezt követően *prof. dr. Grósz Andor*, a Holocaust Kézalapítvány Kuratórium és a Kecskeméti Zsidó Hitközség elnöke először a hely szellemének szentelt néhány gondolatot. Felidézte, hogy az egykori zsinagógát Kecskemét zsidó közössége építette saját forrásából. A vézskorszak következtében elárvult épület ma a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat rendezvényei számára biztosít helyszínt, így szimbolikusán a hit és a tudomány fonódik össze e falak között. Mindkettőre szükség van annak, hogy a múltbeli tragédia semmilyen formában sem ismétlődhesse meg.

A későbbiekben kitért a zsidóságot és a nemzetet ért tragédia felfoghatatlan méretére is. „Elképzelni sem tudjuk, mennyivel erősebb és gazdagabb

Grósz Andor

nem nevezett, kiemelkedő személyiségek alkotásaihoz hozzá kell adnunk a szorgos százerek munkájának gyümölcsét is, akik szintén hozzájárultak hazánk fejlődéséhez.

Rámutatott arra a tényre, hogy a holokauszt nemcsak a 20. század, hanem az emberiség történelmének nagy vízvonalasítója. Olyan példa nélküli antihumánus kísérlet, amelynek célja egy teljes nép és kultúra kiirtása volt, és alapjaiban kérdőjelezte meg az emberi civilizációt. Nemcsak a múlt, hanem a jövő miatt is kötelességünk tanulmányozni a történeteket, nemcsak a megértés, hanem a jövőbeli atrocitások és népiirtások megakadályozása végett is.

Beszéde végén kifejtette: itt az ideje, hogy az egész magyar társadalom szembenézzen a múlttal. „A félmillió magyar zsidó áldozat gettósításához, majd deportálásához a magyar állami apparátus együttműködésére, helyenként lelkes támogatására is szükség volt. Mintegy 200 ezer rendőr, csendőr, vasutas, keretlegény, jegyző, alispán és más hivatalnok tevékeny közreműködése juttatta az áldozatokat a vesztőhelyre. Itt vannak közöttünk leszármazottaik, de még sohasem találkoztam olyan személlyel, aki azt mondta volna: az apám vagy nagyapám részt vett a zsidók deportálásában, sajnálom, én sohasem tennék ilyet. Mintha a kétszáz ezer tevékeny résztvevő, a náci ördögi tervének lelkes kiszolgálói után egyetlen leszármazott sem maradt volna, mintha csak a gyásszal és veszteséggel kelle szembenézni, magával a bűnrel nem. Kérem, ne értsenek félre. Senki sem felelős bármely felmenője tettéért, bármilyen szörnyű legyen is az. Senkitől sem várom el, hogy megtagadja felmenőjét. Azt szeretném, hogy ne az elődjétől, hanem annak cselekedeteitől határolódjon el. Szeretném, ha lennének ebben a hazában olyan bátor, egyenes gerincű emberek, akik túl tudnak lépni a család érintettségén, és ki mernek állni egy békés, harmonikus jövő érdekében” – zárta szavait Grósz Andor.

Róna Tamás

lenne ez az ország, ha a félmillió legyilkolt magyar állampolgár és minden leszármazottja velünk együtt dolgozhatott volna. Mennyivel lehetnénk gazdagabbak, ha Radnóti tovább verselhet, Szerb Antal vagy Rejtő Jenő tovább írják regényeiket, ha Richter tovább kutat, kísérletezik, és új gyógyszereket állít elő, ha Tolnai Simon tovább nyomtathatja világlapját, ha a sok ezer embernek nem kell elmenekülnie...” Az említett és a meg-

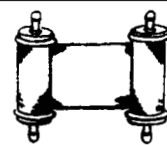
MAGÁNYOMOZÁS FELSŐFOKON!

***

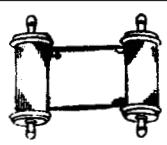
KOBA DETEKTÍVIRODA:

06-70-647-7766,

www.kobadetektiv.hu

IMAI DÓK

Templomok	Péntek	Szombat	Péntek	Szombat
	este	reggel	este	reggel
	Márc. 23.	Márc. 24.	Márc. 30.	Márc. 31.

Hősök	17.00	9.30		
Frankel L. út 49.	18.00	10.00		
Hegedűs Gy. u. 3.	17.30	9.30		
Thököly út 83.	17.30	9.00		
Hunyadi tér 3.	18.00	9.00		
Bethlen tér 2.	17.30	9.30		
Nagyfuvaros u. 4.	17.40	8.00		
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00		
Kazinczy u. 27.	17.50	8.00		
Alma u. 2.	16.30	8.45		

Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00			
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	17.00			
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00			
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10			
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00			
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.30	9.30		
Debrecen (Pásti u. 4.)	17.40	8.00		
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	17.40	8.00		
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	17.40	8.00		
Pécs (Füred u. 1.)	17.30	8.30		
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00			
Szombathely	17.00			
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00			
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00			

NAPTÁR

Március 23. péntek
Március 24. szombat
Március 30. péntek

Niszán 7.
Niszán 8.
Niszán 14.

Gyertyagyújtás: 5.42
Szombat kimenetele: 6.48
Gyertyagyújtás: 6.52
Erev peszách

Március 31-április 7-ig

PE SZ Á CH

Hírek, események röviden

- A zuglói körzet pénteki (17.30) és szombati (9.30) istentiszteletét továbbra is a Scheiber-iskolában tartja (XIV. ker. Laky Adolf utca).

- 1%. A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2016. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére felajánlották. Az így kapott 73.634 Ft-ot a kuratórium döntése alapján a veszprémi zsidóság történetének egy részével foglalkozó tanulmány megírására, pályázati önrészként használjuk fel.

Reméljük, hogy a 2017. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megadni, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 18927467-1-19.

- Adomány. Gesztesi Jánosné 5000 Ft-ot küldött az Igaz Emberekért Alapítványnak a Jad Vasem-kitüntetettek megsegítésére.

1323 tagjából 70 fiatal nő, 4 férfi és 70 munkaszolgálatos élte túl.

Előadás végén Sándor Márta kihangsúlyozta, hogy minden sors egy egyedi egyéni történet, amit meg kell őrizni és megismerhetővé kell tenni, hiszen az egész nagy tragédia egyedi történetekből áll össze.

A rendezvénysorozat keretében a budapesti Holokauszt Emléközpont vándorkiállítását a Katona József Könyvtárban Falak, jelek, sorsok - Magyar zsidók deportálása Auschwitzba címmel *prof. dr. Grósz Andor* és *Mák Kornél* alpolgármester nyitották meg.

Az alpolgármester hangot adott annak a meggyőződésének, hogy mindazt, ami 1944-ben Magyarországon történt a több száz ezer zsidó állampolgárral, okulásul tanítani kell a felnövekvő generációknak.

Hangsúlyozta azon meggyőződését, hogy országunkban, így e városban sem lehet többé úrrá a kirekesztés, a megalázás, az antiszemitizmus és a rasszizmus.

- Maceszárúsítás. A macesz és a dara Budapesten március 12-től kapható a szokott helyeken.

Brit mila

A Hunyadi téri (Ohel Ávrám) közösség ünnepelhetett. Nem mindennapos esemény egy új kis jövevény, akit nyolcnapos korában felvesznek Ábrám Szövetségébe. A Kovács-Heéger házaspár Ármint követő második kisfia előtt sorban álltak az öt csodáló. A britre akkor és ott technikai malőr okán mégsem kerülhetett sor. Ettől függetlenül a kile tagjai, rokonok, barátok, ismerősök, sok-sok karonülő baba, oviss korúak, mindenki, aki eljött, jól érezhette magát.

Három nap múlva, a család otthonában végbement az, ami elmaradt, megtörtént a brit. A kicsi fiú (Kovács-Heéger Zsigmond) az Ezra Meir ben Benjámín Baruch nevet kapta. A mohél *dr. Hollós Gábor* volt, a kváter pedig *Fináli Gábor* (Gávriél ben Ávrohom) rabbi.

Sok-sok örömet, boldogságot az egész családnak!

A Sétater utca 2. szám alatti ház előtti járdában elhelyezett emlékköveknél *dr. Feldmájér Péter*, a Mázsihisz Közép-magyarországi Területi Csoportjának elnöke mondott beszédet.

Felidézte, hogy a holokauszt-emlékvé keretében Bács-Kiskun és Pest megyében mintegy 100 emlékkövet helyeztek el különböző helységekből, és a közelmúltban Kecskeméten két helyszínen folytatták a programot. Kifejezte azon reményét, hogy ezek a kövek is emlékeztetni fogják a város polgárait azokra az emberekre, akik velük éltek, majd kegyetlenül meggyilkolták őket.

Ezt követően *Kemény Mária* - akitnek nagylelkű adománya tette lehetővé a kövek elhelyezését - idézte fel gyermek-és ifjúkorát, és mondta el személyes emlékeit.

A holokauszt-emléknapi rendezvénysorozat *dr. Róna Tamás* főbb kádis imájával zárult.

Tóth Zoltán

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja

1075 Budapest, Síp u. 12.

Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mázsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUHB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondAt Kft., www.mondat.hu

Felelős vezető: Nagy László

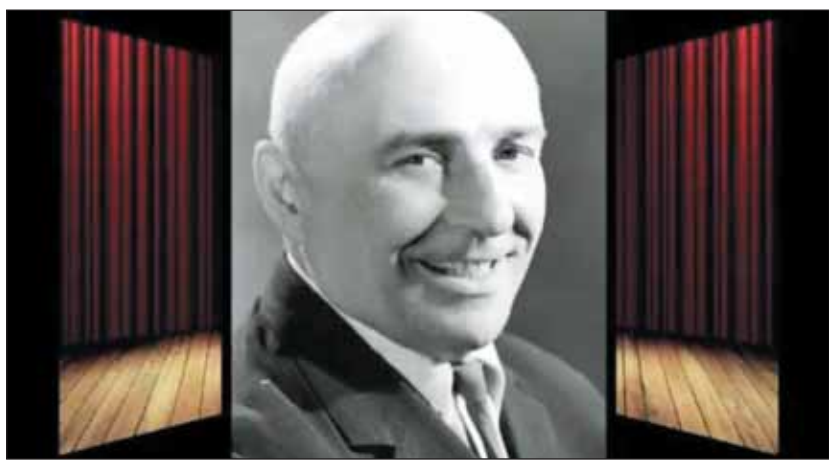
ISSN 0133-1353

Alfonzóra emlékezünk

106 éve, 1912. február 28-án született Alfonz, azaz Markos József színész, artista, parodista – írja az MTI. Talán legemlékezetesebb alakítását a Keménykalap és krumpliorrban láthatta a közönség. Számos tévéfelvétel készült vele, nagy sikert aratott a Ványadt bácsi című Csehov-paródia és a fiával, Markos Györggyel előadott karmester-paródia.

Erős, sportos testalkatú ifjú volt, az iskolai fegyelmet nehezen tűrte. A kereskedelmi iskolában komoly konfliktusba keveredett egyik tanárával, aminek az lett a vége, hogy kicsapták. Autószerelő-inasnak állt, szabadidejét a ligetben töltötte, ahol artistákkal barátkozott, és megtanulta mutatványait. Kétségsbeesett apja „rendes” foglalkozást akart fiának, ezért Strasbourgba küldte egy ismerőséhez. A fiatalember Párizsba utazott tovább, a Renault-gyárban kapott munkát autószerelőként.

1930-ban hazautazott, és a Vidám Parkhoz tartozó varietében pankrátorként kezdett dolgozni. A társulattal Bulgáriába szerződött, és „a Hortobágy bikájaként” birkózózámmal járta az országot – a turné azután szakadt félbe, hogy egy török ellenfele legyőzte. 1933-ban a Royal Orfeum táncos produkcióiban lépett fel, egy évig Itáliában dolgozott, de a katonai behívó miatt vissza kellett térnie. Leszerelése után az Arizona mulatóban

lett parkett-táncos, de amikor az egyik, vele ízetlen tréfát űző, gazdag vendéget felpofozta, mennie kellett.

A vándorévek során Egyiptomban, a Közel-Kelet mulatóiban lépett fel Joe Stan művésznévén, amelyet hamarosan Alfonzóra változtatott. Az ötletet a XIII. Alfonz spanyol király haláláról megjelent újságcikk adta: „Meghalt Alfonz, óh, a király, éljen a király!” – kiáltotta. 1938–39-ben ismét Nyugat-Európában turnézott, s megismerkedett a pantomim „atyjával”, a francia Marcel Marceau-val is. Hazatérve ismét varietékben dolgozott akrobataként és táncosként, a fellépések között paródiákkal szórakoztatta kollégáit. A Moulin Rouge igazgatója felfigyelt rá, és ötleteit beépítette az előadásokba. 1944-ben mun-

kaszológátra hívták be, de sikerült megszöknie, és álnéven műtőseggéként dolgozott a Rókus Kórházban.

1945-ben egy orosz katonatiszt tolmácsaként került Szegedre, ahol megpróbálkozott a színéssel, de reményei nem váltak valóra. Budapesten a híres bűvész, Rodolfo partnere volt a Fővárosi Nagycirkuszban, de ő önálló estre vágyott. Apránként kialakított magának egy egyszemélyes színházat, melynek írója, rendezője, főszereplője is volt. Szállóigévé váltak bemondásai, poénjai, zseniális paródiákat rögtönzött. Az 1956-os forradalom után családjával külföldre távozott, Bécsben, majd Belgiumban állt, és a legkülönbözőbb filmekben vállalt szerepeket. Dolgozott Totóval, Vittorio de Sicával és Jacques Títival, szíve azonban hazahúzza. A Vidám Színpadhoz szerződött, melynek nyugdíjazásáig tagja maradt.

Alfonz reklámfilmekben is megjelent, szlogenjei maig velünk élnek. Több mint húsz magyar filmben játszott kisebb-nagyobb epizódszerepet, az 1970-ben forgatott Én vagyok Jeromos színészi jutalomjátéka lett. 1972-ben a Vigyázat, mázolja! című kisfilmben nyújtott alakításával elnyerte az oberhauseni fesztivál fődíját. Talán legemlékezetesebb alakítását a Keménykalap és krumpliorrban láthatta a közönség. Számos tévéfelvétel készült vele, nagy sikert aratott a Ványadt bácsi című Csehov-paródia és a fiával, Markos Györggyel közös karmester-paródia. A különös tehetségű előadó 1969-ben lett érdemes művész. 1987. május 5-én halt meg Budapesten.

...és ideje van a nevetésnek

– A te anyukád mit csinál, ha csak öt alma van, és nyolc gyerek között kell elosztani?

– Kompótot.

***

Szöke nő hűtőgépet vesz, az eladó győzködi:

– Hölgyem, ez kiváló minőség, AA osztály, és az ajtó is megfordítható.

Mire a nő:

– És miért jó nekem, ha kívül van a tojástartó?

***

A politika olyan, mint az ablakpucolás. Hamar rájössz, hogy a mocskok a másik oldalon van...

SPÁNN GÁBOR

Igazold magad!

Oly korban élünk, amikor divat lett a coming out. Nem tudom egészen, mit jelent, de most én is élek vele: minden jel szerint kábítószer-fogyasztó lehetek, csak épp én nem tudok róla. De erről később... Előbb engedjenek meg két újságírói közhelyet. A publicista olyan, mint a valamikori úri szabó: hozott anyagból dolgozik. Nem akarok szerénytelennek tűnni, de az alább olvasható zsengemben történtek saját élményeim, így igazságtartalmodra szavatolok.

A másik: az egészségügy ma ugyanaz, mint ami az „átkosban” volt a Patyolat. Könnyű szidni. Az ember bárhova néz, csak anomáliát talál. Halálig késő mentőket, folyosón fektetett agonizálókat, eszméletlen betegeket pózoló ápolókat, hazulról bevivendő gyógyszereket és 4 éves várólistát fájdalomban fetregő beteggel. Az én történetem nem ilyen súlyos, de mint pohár vízben a tenger, jól mutatja, hogy nem mindig a pénzihiány az, ami tönkretesz egy húsunkba vágó ágazatot.

Az történet nemrégiben, hogy aktuális nyavalyámra orvosom ún. magisztrális készítményt írt elő, vagyis a gyógyszertárban fölkészült minimum egynapos várakozásra, míg a különböző hatóanyagokból összerakják a csodatevő kemikáliát. Feleségem ment be a recepttel az egyik jó nevű budapesti patikába, ahol a következő jelenet játszódott le.

A gyógyszerész hölgy, miután tételesen beárazta a recepten felsorolt összetevőket, nagyon kedvesen mosolygva fordult az asszony felé, eképp: most szíveskedjen ideadni a személyazonossági igazolványát. Az én feleségem anyának, feleségnek és igazoltatandó állampolgárnak is mindig tökéletes és felkészült. A teljes készítése a vele volt, de a kétkezes is. Féltékeny megkérdezte, ugyan mondják már meg, hogy egy triviális, mindennapi készítményhez, aminek árát önként előre kifizeti, miért kell személyi igazolványt felmutatnia? A válasz az alábbi volt. Csupán azért, mert a gyógyszer egyik összetevője kiugróan drága, és így biztosítjuk, hogy a kisbeteg időben tájékozotva legyen az áráról.

Miután nem létező influenzajárvány miatt az asszony mögött sor állt, és ő nem kívánta kivívni haragjukat, nem bocsátkozott vitába, igazolta magát, majd a blokkhoz mellékelte számmal vezajótt. A gyógyszerért már én mentem el, és kérttem a gyógyszertár vezetőjét. Bemutatkoztam neki, és biztosítottam róla, hogy én magam – de remélem, ő is – tisztában vagyok azzal, hogy a törvények szerint ma Magyarországon személyi igazolványt vagy hatóságot, vagy pénzüintézet kérhet el, patika semmiképp. Mi az oka, hogy náluk ez a teljesen új rendszer létezik? Hozzátettem, hogy az ügyet már a feleségem sem értette, és a válasz, amit kaptam, kb. a holt-tengeri tekercesek orosz fordításával volt számára azonos. A vezető gyógyszerész irult-pirult, ötször kért bocsánatot, hangsúlyozva, hogy tökéletesen igazam van, kolleganője helytelenül járt el. De! Most már elárulja, hogy az egész úgy a bevezetendő és még próbaműszakban üzemelő, általuk is ezerszer elátkozott e-recept (e: elmebeteg?) számítógépes rendszerének köszönhető. Tudniillik a nekem szánt, több összetevőjű készítmény egyik alkotóeleme úgy jött föl a számítógép képernyőjén piros alapon mint kábítószerlistán lévő anyag, és majd ha egyszer élesben működik az e-recept, ilyen gyógyszer kizárólag személyazonosság igazolása esetén adható ki. Elrebegtem neki, amit már ő is tudott: az én esetemben a feleségem papíralapú receptet hozott, nem érdeklődött a készítmény ára felől, és előre bocsátotta, hogy azonnal fizet. Mintha licitálni akart volna velem a kedves főnéni, hozzátettem, hogy ráadásul az inkriminált vegyi anyag szoftverhiba miatt került méreglistára. Ő most bocsánatot kér ismét, felejtjük el az egészet, és mintegy kárpótlásként suttogva hozzátettem: ha a kedves úrnak a későbbiekben bármikor valamely hiánycikk gyógyszer kell, náluk mindig soron kívül meg fogja kapni!

Nekem pedig működött az újságírói fantáziám. Elképzeltem, hogy ennek az egész értelemhiányos e-recept-rendszernek a kidolgozását nyilván egy kútkávakészítő csokosnak adták ki, és tőle ennyire teltett. Ez esetben is működött Hofi Géza 80-as évekbeli felejthetetlen és jövőbelátó poénja. Kinevezni készülnek egy sportklub élére vezetőt, aki jó elvtárs. Azért megkérdezik tőle: úszni tud? Ijedten feleli a káder, nem. És ha megfizetik?

Behunytam a szemem, és láttam a jövőt: benyújtom a receptemet az ablakon, a gyógyszerész felnéz, és sorolja. Személyit, útlevelet, tájkártyát, adószámot, lakcímkártyát kérek. Miután mindezt remegő kézzel átadtam, szemembe néz, és azt kérdezi: vallása? Én halkán, hogy a mögöttem álló ne stresszeljen, válaszolom: zsidó vagyok, de remélem, azért ki tetszik adni?!

Obi ÖNINTERJÚ

– Hacsekül: hol volt rabbi úr, hogy már hetek óta nem láttam?

– Eltérően attól a politikustól, aki kampánya részeként befeküdt egy kórházba, tesztelni az egészségügyet, én nem teszteltem.

– Báruch hásém, ha már itt van, megkérdezem, mi a véleménye az Obiról?

– Véleményem??? Néha bemelegyek, természetesen a zuglóiba, ha van valami barkácsolnivalóm.

– Nem arról az Obiról van szó, hanem Oberlander rabbi úrról, akinek ez a beceneve!

– Egy ben tajre, tóratudós.

– Na és a reggeli?

– Ja, az amerikai követségen elköltött reggelire gondol, amire az ügyvivő meghívta az egyházi vezetőket, ahol a zsidókat Heisler és Oberlander képviselte!

– Na és az ültetési rend?

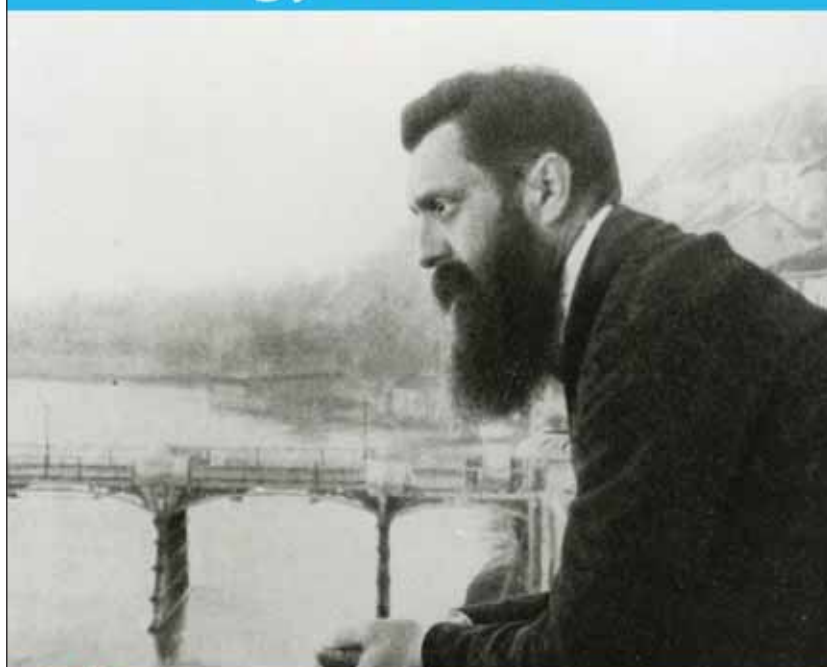
– Mivel az ügyvivő tisztában van a hazai viszonyokkal, jó messzire ültették őket egymástól. Merthogy ez villásreggeli volt, késsel az asztalon...

– És mit szól, rabbi úr, Obi nyilatkozatához, miszerint a katolikus és a református egyházzal kitűnő a kapcsolatuk, bár a Mazsihisszel is ilyen lenne?!

– Ez tetszik nekem! Két utat tartok járhatóknak. Vajon megérné-e mögött dővidjainkat keresztre cserélni, vagy esetleg elegendő lenne egy KDNP melletti kampány?

Kardos Péter

Herzl Tivadar örököül hagyta nekünk....

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal, a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: legacy@kh-ua.org.il
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-7154136

Kérjük támogassák az Élet Menete Alapítvány céljait adójuk civil szervezeteknek felajánlható 1%-ával.

Alapítványunk mottója „Soa többé”.

Adószámunk: 18184053-1-41

Támogatását előre is köszönjük!

Az Élet Menete Alapítvány önkéntesei

